

**GALA
PREMIILOR
GOPO 2008**

432, filmul lui Cristian Mungiu, și-a adjudecat la cea de-a doua ediție a Premiilor Gopo cele mai multe distincții.

Un reportaj de Florentina Ciuverca ÎN » PAGINA 8

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » **EDIȚIA NAȚIONALĂ** » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ARTISTUL ASOCIAT

- Săptămîna 1 – Interviu
- ▶ Săptămîna 2 – Text de autor
- Săptămîna 3 – Criticii despre...
- Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

martie –
**MANUEL
PELMUȘ**

NR. 169 » 8 – 14 martie 2008 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

Șolea de la Cultură, între Don Quijote și Gică Contra

Căutăm artist neblazat contra salariu onorabil

Ciprian Marinescu

Legea 353/2007 a instituțiilor și companiilor de spectacole și concerte deschide direcții bune, cred cei mai mulți dintre oamenii din breaslă. Există însă și nemulțumiți. „Suplimentul de cultură” continuă dosarul pe marginea acestei legi, început în ediția de săptămîna trecută.

ÎN » PAGINILE 4-5

Societatea consumatorilor de carne vie

Mihaela Michailov

Spectacolul 69 completează perfect zona de interes spectacular a Alexandrei Badea, o regizoare pentru care instalația-performance și dispozitivele multimedia se află în centrul preocupărilor chiar de la prima producție.

ÎN » PAGINA 7

Să-l vadă pe Adrian Iorgulescu după gratii este de trei ani scopul suprem al lui Marius Marian Șolea, poet și funcționar în Ministerul Culturii și Cultelor. De trei ani, zi de zi, adună documente, strînge informații, vînează ilegalități. E convins că totul în jurul său e o mare ilegalitate. E convins că totul în jurul său e o mare conspirație. A șefului său și a maghiarimii. Primul ar vrea să-i închidă gura. Cei din urmă să-i lase „pe scriitori în chiloți”. „Eu sînt dovada că statul de drept, în România, nu există.” Faptul că unii îl consideră nebun îl deranjează. Dar e convins că e crucea lui. „Eu nu vreau să schimb paradigma culturală a eroului. Nici a eroului antic, nici a celui modern. Eu îndeplinesc un lucru banal.”

Un text de **R. Chiruță**

ÎN » PAGINILE 12-13

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Tradiție românească

Am căutat pe net și-am urmărit pînă la urmă, în întregime, emisiunea „No Reservation” difuzată pe Travel Channel pe 26 februarie, care a avut ca subiect România. Prea devenise temă de discuții ca să-mi mai pot înfrîna curiozitatea. Trebuie să recunosc că, intruct mi se prezentase drept o catastrofă pentru imaginea patriei, n-am fost prea dezamăgit de ceea ce am văzut: realizatorul Anthony Bourdain s-a pomenit obligat să ia parte la o butaforie organizată și plătită de Ministerul român pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale (abia acum, obligat fiind să scriu titlatura întreagă a acestui ministru, realizez cât de ridicol sună) și a reacționat inteligent, dovădind suficientă ironie și chiar o oarecare decență în prezentarea situației.

În fond, ce critici teribile a adus Bourdain României, încît emisiunea sa să fi strîmțit atîtea valuri? Prima: Bucureștiul e un loc cenușiu, întunecat, spune realizatorul. Imaginile însoțitoare prezintă însă, surprinzător, un București oarecum plăcut, cum eu îl văd rareori. Străzi vechi, destul de curate, cîteva statui, nelipsita Casă a Poporului. Unde-s cerșetorii de la gurile de metrou? Unde-s injurările taximetristilor? Unde-s blocurile mărginașe care stau să cadă? Și cum ar fi descris oare Anthony Bourdain Bucureștiul dacă le-ar fi văzut? Astea rămîn doar curiozități personale, în film acest București nu există.

A doua critică: reprezentanții ministerului îl duc pe realizator la un local select din capitală, cu meniu și atmosferă medievale. Mîncăruri fine, prețuri exorbitante, puneri în scenă grotești – mă rog, toate pentru a-l lămuri pe vizitator cum trăiește românul de rînd, nu? Concluzia lui? „Un kitsch ce pare un omagiu adus imperialismului.” Din punctul meu de vedere, o descriere decență și la obiect făcută de un om care spera totuși, inițial, că va avea parte de autenticitate.

Grotescul itinerariului conceput de ministru atinge un alt punct important în momentul în care Anthony Bourdain ajunge la Castelul lui Dracula. La Bran, adică. Asta o fi cultura românească, pare a se întreba omul? Astea or fi fiind tradițiile românești? Sigur că da – mai ales că v-ați nimerit de tradiționala sărbătoare românească intitulată Halloween, nu știu dacă ați auzit de ea. Și urmează o petrecere de Halloween, ceva oribil, îngreșător, cu niște costume hilare, cu cîțiva autohtoni vopșiți a la Dracula pe față și cîteva dame vopsite a la prințesele lui Dracula. Reacția lui Bourdain? „Cred c-am atins nivelul cel mai de jos al carierei mele.” Și-apoi, cu o privire disperată: „Am nevoie de alcool. Cît mai mult alcool!”. Cum ați fi reacționat dumneavoastră la acel spectacol idiot, de sfința sărbătoare tradițională românească a Halloween-ului?

Și-apoi, Maramureșul. Săpînța. Bourdain nu e prea vesel în Cimitirul Vesel, dar e totuși impresionat. Loc unic în lume, pînă la urmă. Apoi, pentru că-i aniversarea ghidului său, rusul Zamir, Bourdain cere ceva tradițional. Și tradiția înseamnă tăierea unui porc. Arderea lui de la butelie. Scoaterea mațelor și îngroparea resturilor. A, și încă ceva: tradiția înseamnă îmbrăcarea în costum popular imaculat a unui copil care, pe tot parcursul ritualului, își face treabă pe lingă porc.

Anthony Bourdain a prezentat satiric România, în emisiunea sa, supărat că n-a avut acces la autenticitate, la tradițiile reale, la cultura reală. Aici s-a înșelat însă. De fapt, tot ceea ce a văzut dumnealui, ghidat de responsabilii cu turismul din țara noastră, e perfect tradițional. E vorba de o tradiție instaurată în aproape jumătate de veac de comunism. Pe vremuri, se umpleau alimentarele de mărfuri cînd Conducătorul era prin preajmă. Acum, se umplu restaurantele cu bunătăți franțuzești cînd vreun oaspete de seamă anunță că vrea să prezinte România așa cum e ea în realitate. Pe vremuri, se făceau coregrafii pe stadioane, ca să va-

dă Conducătorul cit de fericit e poporul. Acum, pentru un înalt oaspete străin, se fac coregrafii „tradiționale” în restaurantele lui Dracula. Pe vremuri, erau aleși pe sprînceană copii frumoși și cu viitor luminos, care erau sortiți a-i înfrîna în public flori iubitelui Conducător. Acum, un copil frumuseț, pur universal, îmbrăcat într-un costum popular perfect strălucitor, se plimbă prin fața camerei de luat vederi pentru a arăta adevărata imagine a României. Asta e tradiția noastră, domnule Anthony Bourdain: ascunderea adevărului sub preș! Asta ați filmat și asta ați difuzat în emisiunea „No Reservation”.

În urmă cu cîteva zile, am stat de vorbă cu niște editori americani. Le-am povestit la un moment dat despre OTV și despre fantoma Cătălina (n-o mai lungesc: colegul Alex Savitscu, în articolul său de la pagina 4, vă dă mai multe detalii despre caz). Cei doi editori nu m-au privit deloc disprețuitor cînd le-am spus că și asta înseamnă România, pe lingă lucrurile frumoase pe care le-au văzut. Au izbucnit în rîs și au concluzionat cam așa: în cazul ăsta, m-ați cucerit – cu asemenea povești, cred că literatura din țara voastră e senzațională! Mă gîndesc acum: oare ar trebui să-mi fie rușine că le-am povestit despre acea emisiune? Oare n-ar fi fost mai bine să le povestesc în detalii știrile de pe TVR Cultural?

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Obrăznicăturile dulci de la leși

„Cert e că ducile stiu să-și poarte lucile...”
(Emil Brumar)

De cînd am nimerit prima dată la Iași, bînănean blînd și liniștit, m-a impresionat stîlul semi-agresiv în care își impun personalitatea femeile capitalei culturale a României. Dovadă va fi fiind și faptul că soția mea e tot moldoveancă (ieșeană și nemțeană) și, dacă stai s-o ascuți (ceea ce e foarte bine să faci), ea a preluat inițiativa atunci cînd ne-am cucerit – cum, de altfel, sînt sigur că s-a și întîmplat. Din pricina asta, jocul social dintre cele două sexe are în Moldova – și în special în Iași – un farmec aparte, uneori enervant, dar aproape întotdeauna aștător.

Nu vreau să spun nimic care să sune misogin sau discriminatoriu. Nu e cazul. Oricum, cei care cunosc modelul feminin impus de cîntăreața de muzică populară Sofia Vicoveanca – și atît de asemănător cu cel popularizat în toată lumea de italianca Sophia Loren – știu

doar o secundă – de ezitare, care putea să sugereze că nu știa. După aceea s-a repliat repede, s-a sumeșit și a răspuns iar în stîlul pe care îl uitasem: „Da’ ce? Doar nu vreți să vă dau acum rețetele originale?”. Păi, nu. Alina întrebese doar unde sînt prăjiturile la Tufli, acelea originale. Am insistat. Fetișcana ne-a privit iar lung și, după încă o secundă de ezitare, ne-a replicat iar: „Nu, nu mai avem nimic”. „Dar ce fel de prăjituri sînt? Cum se numesc? Spuneți-ne una!”, persistă Alina. „Pfiiii... păi avem ațtea feluri, că nici nu știu pe care să vi le spun! Veniți miine dimineață, acum le-am terminat pe toate.” „Spuneți-mi măcar un nume, ca să știm ce să alegem!” se încapățîna Alina. „V-am zis... sînt atît de multe, că nici nu știu pe care să vi le spun”, veni răspunsul. După care fetișcana s-a întors semeață pe călcîie și s-a îndepărtat repede de noi, unduind din poponețul bine reliefat – un poponeț notabil, de altfel.

Într-o altă seară m-am întîlnit cu Alina și cu o prietenă de-a ei într-o cafeenea turcească, una cum n-am văzut în Timișoara: cu muzică orientală, cu separare de despărțite de niște perdeluțe transparente, cu divane joase, acoperite cu perne moi, cu narghilele, cu chelnerițe vesele și plînuțe... ce mai, o atmosferă de *O mie și una de nopți!* Pe divanul unde ne-am întins a apărut una din chelnerițe, gata să ne ia comanda. Eu am cerut o cafea. „Vezi că are hel”, m-a avertizat prietena Alinei. Hel, adică nuçoară, dar nici o chelneriță nu-ți va spune așa ceva, fiindcă „nuçoară” nu mai are aerul acela mistic-oriental. „Eu vreau cafea fără hel”, am precizat. În acel moment chelnerița s-a sumeșit și, în aprigul stîl moldovenesc, m-a corectat iute: „Poate că nu știți, dar

cafeaua arăbească se face numai cu hel”. „OK, eu o vreau fără.” „Nu facem fără”, mi-a aruncat ea disprețuitoare și s-a îndepărtat, unduind din poponețul bine reliefat – un poponeț notabil, de altfel.

Știu că astea sînt doar două fapte diverse, mărunte, poate ne semnificative. Sînt însă întîmplări cotidiene, pe care în Iași le trăiești de cîteva ori pe zi. Simți nevoia de afirmare, de impunere a puterii, pe care frumoasele de acolo o au din plin. Nu e o constatare sociologică, ci una pur empirică: Moldova seamănă foarte tare din punctul ăsta de vedere cu Italia – cu sudul Italiei, cel sărac, dar aprig și cu mai multe Sophie Loren. Decamdată noi n-am cucerit lumea cu așa ceva. O avem doar pe Sofia Vicoveanca și vreo cîteva vedete TV bine înfipite. Poate pentru că n-am apucat să construim înainte apeducte, temple și drumuri bine pavate. Dar și cînd o să le construim...

La teighea era o puștoaică din aceea. Fetișcana a avut o secundă –

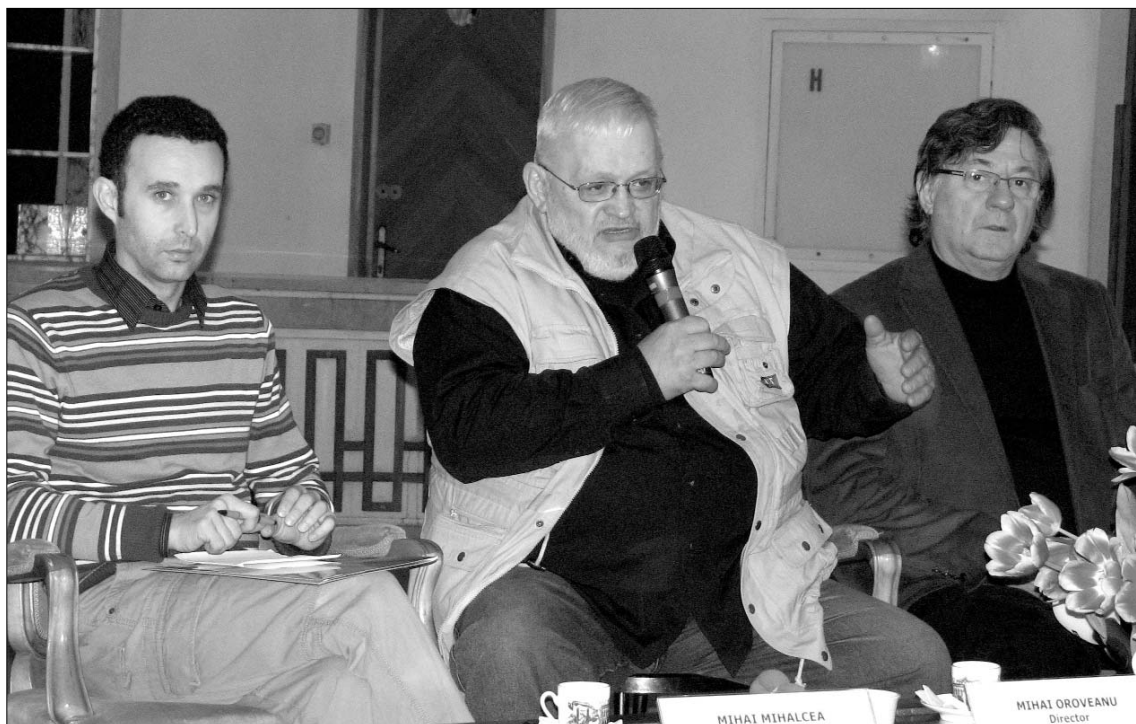
PUBLICITATE

Clădirea TNB: 3 în 1

Trei directori de instituții publice au propus Ministerului Culturii și Cultelor să transforme, în procesul de reconsolidare, clădirea Teatrului Național București într-un centru artistic multifuncțional modern, care să includă și Centrul Dansului, și Galeriele ale Muzeului de Artă Contemporană. Este vorba despre Ion Caramitru (Teatrul Național București – TNB), Mihai Oroveanu (Muzeul Național de Artă Contemporană – MNAC) și Mihai Mihalcea (Centrul Național al Dansului București – CNDB). Mai rămâne de lămurit un singur lucru: unde vor funcționa TNB și CNDB cît se va lucra la clădirea Naționalului.

Adriana Gheorghe

» **Ideea celor trei directori – Mihai Mihalcea, Mihai Oroveanu și Ion Caramitru –, agreată de minister, pare minunată. Un lucru rămîne neclar. Ce se va întîmpla în perioada, numită de domnul Caramitru „romantică”, de cel puțin trei ani, în care se va lucra la clădire? Unde vor funcționa cele trei instituții? Dacă în cazul teatrului s-au mai vehiculat nume de săli, în cazul CNDB, MCC n-a zis nici pîs. Să mai scrie deci presa, să mai streseze ministerul.**

„Dincolo de jocurile politice, de alegeri etc., e un an propice pentru cultura română”, afirma, miercuri, 5 martie a.c., Ion Caramitru, în cadrul unei conferințe despre soarta clădirii TNB. Ministerul Culturii și Cultelor (MCC) a temperat „zelul” domnului Caramitru de a „rade” „instituțiile căpușă” din clădire: adică Galerieile Artexpo și CNDB. Termenii aparțin chiar domniei sale și directorului adjunct al instituției, Nicolae Scarlat.

Să facem puțină istorie. Ministrul Culturii și Cultelor, Adrian Iorgulescu, împreună cu secretarul general al MCC, Virgil Nițulescu, i-au invitat pe Mihai Mihalcea și Mihai Oroveanu să-i facă propuneri lui Caramitru pentru a îmbunătăți proiectul de fezabilitate deja depus de directorul TNB la minister. Propunerile au fost ca, și în cazul în care Comisia Tehnică Economică a Ministerului va aproba revenirea la forma inițială, modernistă și concavă a clădirii TNB ori va decide păstrarea formei actuale (asta implicînd demontarea carcasei de ciment și sticlă care acoperă clădirea veche și reconstituirea ei, ulterior), să se găsească loc, în interiorul noii clădiri consolidate a TNB, și celorlalte două instituții. Așa a ajuns domnul Caramitru să vorbească acum despre „un proiect de revitalizare culturală și urbană”, concentrat pe transformarea clădirii TNB, odată cu restaurarea ei, într-un „centru cultural multifuncțional” care să includă galerii de

artă la parter, dintre care unele vor aparține MNAC, spații de depozitare pentru același muzeu, dar și un spațiu adecvat care să reprezinte Centrul Național al Dansului, cu o sală de spectacole transformabilă, săli de repetiție și birouri.

Planurile de pe hîrtie

Teatrul va beneficia, pe lângă Sala Mare, la care se va lucra într-o altă etapă, de Sala Studio, de alte două săli noi în corpul central, plus una sub spațiul actualii scene a Sălii Mari, la care se va adăuga o sală în aer liber, pe acoperiș. Lăptăria lui Enache se va păstra.

Banii există: 27,2 milioane de euro, împrumut de la BERD, gestionat de Ministerul Culturii, parte din impresionanta finanțare de 40 de milioane de euro obținută pentru recondiționarea clădirilor monumentale istorice, dar și cîteva excepții, printre care Biblioteca Națională sau TNB. Și cheltuirea lor va trebui începută, cu folos, din această toamnă. Astfel, săptămîna viitoare se

așteaptă avizul comisiei MCC pentru proiectul îmbunătățit. Pentru detalii tehnice, domnul Caramitru a promis că va organiza pînă la sfîrșitul lunii o vizionare a proiectului noii clădiri TNB – centru multifuncțional, în prezența inginerilor, a ministerului, a instituțiilor beneficiare și a presei.

Toți cei trei directori de instituții publice și naționale declară că îmbrățișează ideea unui astfel de centru, la pachet cu posibilitatea revigorării urbane a zonei Universității. Pentru care solicită împreună o lucrare între primăriile celor trei sectoare care se intersectează aici, primăria generală și MCC.

Sprînjul Primăriei și al comisiilor de urbanism e solicitat pentru revitalizarea zonei și mai puțin a clădirii TNB. Adică nu se va organiza un concurs de proiecte arhitecturale pentru reconceperea acestui spațiu. Proiectul e realizat de sau concentrat în jurul arhitectului Romeo Belea, singurul în viață dintre autorii clădirii inițiale a TNB. Legea nu permite altfel. Licitația va fi organizată doar pentru partea de construcție.

SUPLIMENTUL LUI JUP

PE SCURT

A DOUA PARTE A ANCHETEI

Căutăm artist neblazat contra salariu onorabil

Legea 353/2007 a instituțiilor și companiilor de spectacole și concerte deschide direcții bune, cred cei mai mulți dintre oamenii din breaslă. Există însă și nemulțumiți între cei ale căror funcții nu se regăsesc în noua grilă de salarizare, grilă ce urmează să intre în vigoare în luna septembrie a acestui an. Cu toții așteaptă normele metodologice, aflate în curs de elaborare, pentru a înțelege clar cum va fi aplicată legea.

„Suplimentul de cultură” continuă dosarul pe marginea Legii 353, început în ediția de săptămîna trecută, cu declarații și opinii din mediile vizate.

Dosar realizat
de Ciprian Marinescu

Maria Adriana Hausvater, directorul general al Teatrului Național Timișoara, susține noua lege prin prisma faptului că impune competiția. „Trecerea pe salarii prin evaluare, nu prin concurs, te obligă automat să știi ce vrei să faci. Actorii trebuie să se prezinte în așa fel regizorilor, încît aceștia să dorească să îi distribuie. Poate că, astfel, în cîțiva ani se vor cerne valorile, sau oamenii mai rezistenți – pentru că nu întotdeauna rezistă valorile, ci aceia care sînt mai puternici; acest risc de probabilitate este inevitabil în viață. Ideea de a merge către calitate, de a nu mai avea o trupă enormă angajată, ci de a-i păstra pe cei care sînt buni e de salutat. E drept că se poate ca, deși

să fii bun, să nu fii distribuit într-un an, caz în care se va ține cont de reluările din anii anteriori. Problema apare dacă nimeni nu te-a distribuit anul trecut și nimeni nu te distribuie nici anul următor – atunci ceva nu e în regulă cu tine.”

Directoarea Naționalului timișorean crede că externalizarea serviciilor e o formulă bună, care ar putea avea avantaje pentru ambele părți: „Dacă ești nemulțumit de un regim de opt ore zilnic, poți să fii liber profesionist și vei fi angajat pe PFA sau îți faci SRL. Și automat, posibilitățile de cîștig cresc. Dacă noi am externaliza atelierele, ar cîștiga foarte bine, pentru că e scumpă manopera. Cînd ne comandăm o masă, nu lemlum din care e făcută ne costă mult, ci mîna de lucru, iar ei ar fi foarte avantajați. Sigur că le e frică de acea zi de miine în

care nu știi dacă vor mai fi angajați sau nu, dar dacă înțeleg că practic numai ei știu să facă obiecte de teatru, această problemă se rezolvă de la sine. Arta, ca să trăiască, trebuie să aibă și va avea tot timpul specificul ei.”

Importul artistic va stimula concurența

Ca director al Teatrului German de Stat Timișoara, Lucian Vârșăndan apreciază că noua reglementare va crea în timp bazele necesare unui sistem concurențial și va stimula performanța. El crede că trecerea de la un sistem caduc, bazat pe principiul „mulți angajați plătiți prost”, la o organizare mai flexibilă și performantă nu se va produce în timp scurt și nu va fi nici nedureoasă: „Dar

Festivalul Artmania, în iulie

Festivalul rock Artmania de la Sibiu va avea loc la finalul lunii iulie, iar vînzarea biletelor începe în această lună. După cum au anunțat organizatorii, ediția a treia a unuia dintre cele mai mari festivaluri rock din țară se va desfășura în perioada 18-20 iulie, cu o lună mai tîrziu decît în 2007.

„Concertele vor avea loc în zilele de 18 și 19 iulie, iar ziua de 20 iulie va fi dedicată expozițiilor, proiecțiilor de film sau lansărilor de carte, dar și unei surprize, pe care o vom anunța în scurt timp”, spune Sonia Lodi, coordonator PR al festivalului. După primele ediții, organizatorii promit ca și în 2008 să aducă la Sibiu unele dintre cele mai mari nume ale muzicii rock: „Există deja nume importante care și-au confirmat prezența și care vor fi anunțate în curînd”. Biletele se vor pune în vînzare în cursul lunii martie.

Față de cele două ediții precedente, bugetul festivalului a crescut, ceea ce va permite organizatorilor să ofere publicului din România trupe de renume mondial. La edițiile precedente, din Piața Mare a Sibiului, au cîntat trupe ca HIM, Amorphis, Within Temptation, Anathema, The Gathering, adunînd mii de spectatori, din România și din străinătate.

(Veronica D. Niculescu)

Reportergeist

O babă metafizică explică teoria transmițerii de date dintre Pămînt și Iad. Femeia își agită cocul, în timp ce vorbește despre porturile de comunicare paranormale; încep să cred că are aș-cunse, în clăița produsă la coafor, cîteva antene mici și un server de date. Doamna-android-cu-față-umană pare să fie în cunoștință de cauză și, în același timp, conectată la marile mistere ale nevăzutului. Camera se mută apoi pe un invidiu cu barbă, aflat la dreapta babei metafizice. Omul spune și el ce are pe suflet, deși nu se înțelege prea bine ce anume îl macină. În orice caz, seamănă izbitor cu Șapdaru în *A fost sau n-a fost?* De fapt, toată scena

pare desprinsă din comedia tristă semnată Corneliu Porumboiu.

Un moș trecut prin multe degustări la viața lui, cu ochii uscați și părul răvășit, privește dincolo de pereții de chirpici și geamurile termopan. Șade stresat pe marginea unui colțar nou-nouț din odaie și-l ascultă pe domnu' reporter venit de la București, special pentru el. Ține în mînă un microfon, pe care-l frămîntă ca pe-o căciulă. „Se vede că e epuizat!”, se aude, fantezmat, o voce din studioul de la București. Că e „în mare pericol”. Ei bine, asta știam: doar el e cel bintuit!

La un moment dat, lumina se stinge preț de cîteva secunde! Oh, dar cele cite-

va clipe nasc prilej de ipoteze: să fie fantoma cea care și-a făcută simțită prezența? Nu, nu, nu! Nu e fantoma, e dom viceprimar al satului, care a venit în bătaură cu doi agenți ai „rural police” să se ia de echipa din carul de transmisiuni. Cazuse generatorul din sat de la ațita solicitare. Se aud, din „Studiourile Centrale” de spiritism, voci revoltate: e ProTV-ul care încearcă să ne saboteze, oare „domnul vice” o fi posedat?

Discuția revine la normal. Scuzăți, la paranormal. Moșul trebuie să reconstituie ultimele clipe din viața actualei fantome, despre care zice, acum, că-l bintuie. E întrebat cum s-a manifestat

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

spiritul invocat, la întîlnirea cu domnia sa. Ce a spus? „«Bu-hu-huuuuuu!»”, iote-așă făcu pe la geam”, spune moșul. „Ți-e frică, Radule?”, e întrebare tinere-lui care transmite către studiourile centrale impresiile sale de călătorie, întocmai ca un corespondent CNN din miezul teritoriilor șiiților. „....”, replică, sugestiv și prompt, para-agentul special Mulder, absolvent al Școlii Speciale de Spiritism, Journalism și Semiotică. Pe ecran tronează, ca un flash, de cîteva ceasuri, următorul mesaj discret: „Dintr-un moment într-altul urmează să apară fantoma în direct”.

Poate nu ați văzut toate scenele de mai sus. Dar pun rămășag cu dumneavoastră că ați identificat despre ce post de televiziune e vorba și din ce emisiune sînt desprinse cadrele. Nu am să spun nici din ce sat s-a făcut respectiva transmisiune: sînt convins că așezarea are și oameni destupați la minte, care merită să fie protejați. Sau, măcar, să fim siguri că nu vor fi necredincioșii, la rîndu-le, bintuiți. Bintuiți de brigada specială de anchete-manea de la București.

oricît de greu ar fi, o schimbare este necesară și firească. În privința unui teatru care își desfășoară activitatea într-o altă limbă decît cea a majorității populației, una din principalele schimbări va fi aceea că actorii noștri se vor afla în concurență cu colegii din spațiul de expresie germană, care este relativ apropiat geografic și unde există foarte mulți actori de talent care, în condițiile create prin noua lege, vor fi dispuși să își desfășoare activitatea pentru cîteva stagii în România. Teatrul german din Ungaria trece deja printr-o astfel de experiență”.

„Dacă sînt bun, ce mi se poate întîmpla?”

Pe Alina Reus, tînără actriță angajată a Naționalului timișorean, nu o sperie, ipotetic vorbind, alternativa trecerii pe un contract pe durată determinată, în condițiile în care are grijă să-și păstreze un nivel profesional respectabil: „Legea îmi oferă siguranța că dacă sînt un actor foarte bine pus la punct, profesional vorbind, am posibilitatea să fiu recompensată material într-o manieră decentă. Afișarea repertoriului și a distribuțiilor la început de stagii îmi permite să-mi fac agenda personală pe lunile următoare, să-mi confirm participarea și la proiectele din afara teatrului. Cît privește evaluarea, informațiile sînt deocamdată puține și nu foarte clare. Înțeleg că principalul criteriu va fi repetitivitatea, deci contează în cîte proiecte ești implicat în teatru, ceea ce e bine. Problema este cum vom fi evaluați calitativ!”. De asemenea tînăr, actorul Cătălin Ursu se așteaptă ca Legea 353 să îi permită să fie plătit pe măsura muncii prestate. „Nu mi-am făcut pînă acum un calcul ca să-mi dau seama care ar fi posibilul meu salariu, fiindcă nici nu cunosc regulile de calcul. Am doar încredere că oamenii care mă reprezintă vor ține cont de situația mea ca actor care muncеște”, spune el.

**Răspundere da,
remunerație ba**

Consilierul juridic al Teatrului Maghiar „Csiky Gergely” din Timișoara, Peter Annamaria, face parte din acei angajați care nu beneficiază de noile salarii, legea specială cuprinzîndu-i în grila doar pe aceia care efectuează activități specifice instituțiilor de spectacole și concerte. Ea afirmă că o lege de genul acesta ar trebui să cuprindă pe toată lumea. „E un început bun, dar ar trebui construit mai departe, fiindcă serviciul juridic, ca și resursele umane sau contabilitatea reprezintă compartimente importante în orice instituție. Tot ce se întîmplă în teatru trece prin contracte, ca atare răspunderea ar trebui să se reflecte și în bani. Secretarul de stat a considerat că trebuie să externalizeze aceste servicii. Mie nu îmi convine acest lucru, pentru că, fiind SRL, sînt nevoită să-mi plătesc contabil și am alte cheltuieli”, punctează ea.

**Instituții de cultură,
nu de binefacere**

Legea 353/2007 nu se referă doar la teatrele dramatice, ci și la instituțiile de concerte – filarmonii și scene lirice. „Avantajul acestei legi este că poate permite unui artist să fie plătit într-un mod

decent, astfel încît acesta să nu se mai umilească”, subliniază directorul Operei Naționale din București, Cătălin Ionescu Arbore. „Rămîne de văzut dacă normele vor permite ce promise legea. Ceea ce nu e rezolvat e faptul că personalul administrativ nu este cuprins în grila de salarizare, negăsindu-se o motivație specifică pentru ceea ce face într-o instituție de spectacol. Or, a face teatru înseamnă necesitatea de a te adapta și familiariza cu tot ce înseamnă teatru. Pînă înveți pe cineva să-și facă treaba bine, pierzi cîteva ani. Toată lumea se sperie cînd aude de evaluări și concursuri. E drept că au existat timpuri cînd acestea au fost arme pentru a scăpa de neaveniți. Dar nu sîntem instituții de binefacere, obligația noastră este de a păstra oameni pregătiți. Sîntem în plină societate de consum”, afirmă el.

Ioan Coriolan Gărboni, directorul Filarmonicii „Banatul” din Timișoara, pledează pentru o departajare salariaală clară între artiști, în funcție de calitatea prestației lor: „De altfel, salariile mici sînt și principalul motiv al exodului muzicienilor români către orchestre din străinătate”.

**„Finanțatorii privați
nu ne privesc ca pe
acordeoniștii din tramvai”**

Despre prevederile pe care Legea 353/2007 le are pentru teatrele independente, prima senzație a actorului Ovidiu Mihăiță, fondatorul trupei „Auăleu” – Teatru de Garaj și Curte, ar fi că „se rupe ceva de la gura mesenilor pentru a da și nevoiașilor”. Trupa pe care o conduce el activează după cum îi este denumirea, în garajul și – pe vreme bună – curtea unui prieten, în Timișoara, iar spectacolele se joacă, afișele se înnoiesc programatic și trupa are succes. „Este bine că primăriile vor avea posibilitatea și obligația (într-o anumită măsură) de a finanța companiile private de spectacole. În felul acesta se va putea asigura o continuitate a inițiativei, care ar putea să frizeze normalitatea”, comentează Mihăiță. El consideră greșit, totuși, ca finanțatorul să traseze un caiet de sarcini, să impună norme, edicte și cutume: „Inițiativele de acest gen – teatre particulare – pornesc de cele mai multe ori din dorința de libertate a creatorilor. Dacă această libertate este luată, în schimbul unor obligații condiționate financiar, înseamnă că ne învîrtim într-un cerc vicios. Dacă un organ al statului își propune să sprijine inițiative private, ar trebui să fie conștient că oferă sprijin pentru rechizite, nu pentru dulciuri”. Mihăiță speră ca noua lege să simplifice relația dintre companii și autoritățile locale. „De cele mai multe ori, aplicațiile pentru fonduri sînt adevărate interogatorii, precum chesturile, care dau senzația că vor să verifice minuțios veridicitatea răspunsurilor, iar acest lucru ne pasează pe niște poziții inferioare de jupuitori și profitori ai fondurilor, iar lucrurile nu stau deloc așa. În general, proiectele depuse de noi pînă acum nu aveau ca deviz sume enorme, iar lucrul ăsta îți sperie pe unii, pentru că ele dau impresia unor sume învecinate cu banii de buzunar. Am depus doar proiecte cu sume realiste, adică neumflate, iar dacă un proiect nu e «grandios» ca sumă, atunci el nu pare viabil – deci ce e de făcut?”

» Ovidiu Mihăiță, fondatorul trupei „Auăleu” – Teatru de Garaj și Curte: „Inițiativele de acest gen – teatre particulare – pornesc de cele mai multe ori din dorința de libertate a creatorilor. Dacă această libertate este luată înseamnă că ne învîrtim într-un cerc vicios”.

„Auăleu” – Teatru de Garaj și Curte supraviețuiește mai degrabă cu sprijinul prietenilor și al apropiaților, sprijin necondiționat de cele mai multe ori. „Pînă în momentul de față am fost finanțat și mult de către organe neguvernamentale și de instituții particulare decît de cele de stat. Procedura e mult mai simplă, iar acești finanțatori nu ne privesc cu ochiul victimei prădate și nici ca pe acordeoniștii din tramvai. Majoritatea scepticilor privesc inițiativele de genul nostru cu ochiul antreprenorului mortuar... se așteaptă de obicei trecerea în neființă prin neputința de a plăti facturile”, spune Mihăiță.

**IMPLEMENTAREA LEGII ȘI COSTURILE
AUTORITĂȚILOR**

Szabó K István a fost, vreme de cinci ani, director al Teatrului „Tomcsa Sándor” din Odorheiu Secuiesc. De curînd este directorul Teatrului ARCA din București și e de părere că recordarea „așa-numitului mediu independent” la „circuitul oficial” va îmbogăți oferta artistică, prin sporirea programelor desfășurate de diverși operatori. El e convins că noua grilă de salarizare poate aduce o îmbunătățire semnificativă a veniturilor angajaților din instituțiile de spectacole, totuși sesizează posibile dezavantaje la nivel de aplicare. „Avînd exercițiul unor negocieri de buget, sînt puțin sceptic în privința susținerii raționale, de către autoritățile publice, a instituțiilor cu subordonare directă bugetelor locale, date fiind costurile mai ridicate ale implementării”, spune el.

ARTISTUL ASOCIAT

Săptămîna 1 – Interviu

Săptămîna 2 – Text de autor

Săptămîna 3 – Criticii despre...

Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

martie –
MANUEL
PELMUȘ

„Suplimentul de cultură“ a lansat o campanie nouă: „Artistul asociat“. Timp de o lună, un artist selectat de echipa revistei va fi promovat în paginile publicației, cititorii putînd stabili o relație directă cu acesta.

» FEBRUARIE: DANIEL KNORR. Knorr este unul dintre cei mai cunoscuți artiști vizuali din spațiul european. S-a născut în 1968 la București, trăiește și lucrează la Berlin. Coordonatorul lunii: Constantin Vică.

» APRILIE: LUNA AMARĂ. Au ieșit din underground, dar nu își doresc să fie o „trupă de stadion“. Nu sînt nici idoli, nici semizei. Nu cîntă pentru popor, ci pentru cei care vor să-i înțeleagă. Coordonatorul lunii: Anca Baraboi

Spectacol live în scris

preview este un spectacol care a fost prezentat în mai multe țări europene și urmează să fie prezentat în Statele Unite. Un fragment din *preview* a fost prezentat la Radio România Cultural, la emisiunea „Vorba de Cultură“, în interpretarea lui Ion Dumitrescu, Attila Vizauer și a mea. M-am gîndit să vă propun un spectacol cu *preview* în paginile ziarului, sub forma unei partituri. Privesc partitura ca pe o permanentă interpretare a scriiturii coregrafice, și nu ca pe o semnătură a Autorului.

Manuel Pelmuș

În felul acesta, noțiuni precum „authorship“ sau „ownership“ sînt puse în discuție și subminate. Oricine poate interpreta *preview*, poate schimba textul, spațiul și tipul de mișcare. Aveți nevoie de un scaun și de un spațiu cufundat în beză. *preview* se bazează mult, în varianta live, pe text și cuvînt. Încerc să forțez puțin, aici, limitele mediului meu.

Intru în spațiu, venind din culise. Este complet întuneric în momentul în care intru în scenă și va rămîne așa pînă la sfîrșitul spectacolului.

Fac aproximativ șase pași pînă la scaunul care se află în mijlocul scenei și mă așez pe el. Încep să vorbesc:

„Bună seara și vă mulțumesc mult că ați venit aici. Am început lucrul la acest spectacol pornind de la cîteva preocupări mai vechi, dar foarte persistente. Preocupări legate, în principal, de corp și de prezență.

Întotdeauna am încercat să relaționez prezența cu spațiul. Spațiul care, pentru mine, este o noțiune cît se poate de concretă. Spațiul în care m-am format, spațiul în care mă mișc... Este vorba și de un spațiu pe care, în ultima vreme, îl percep ca fiind într-o continuă și din ce în ce mai accelerată transformare. La început am încercat să trasez contururile acestei prezențe, pe care am vrut s-o plasez într-un spațiu pe care, la rîndul său, am dorit să-l parcurg, să-l marchez, să-l interoghez și să-l prezint.

Așadar, am început aici... de la corp, de la prezență, de la corpul meu și prezența mea, într-un context dat.

stîng este așezat peste piciorul drept și este ușor îndoit. Am mîna dreaptă întinsă, atrînd spre podca. Mîna stîngă este așezată pe piciorul stîng, mai precis pe genunchiul stîng și, în rest, stau destul de confortabil, cu spatele aproape drept și rezemat de scaun. Am capul întors spre stînga, stînga mea, și privesc în jos cu ochii deschiși. Așa cum spuneam, stau destul de confortabil, de relaxat, la nivelul corpului... M-am ridicat în picioare. Privesc înainte, în fața mea, cu capul drept. Am mîinile întinse, în jos, spre podca, paralel cu corpul. Picioarele sînt paralele și întinse. Privesc în continuare înainte. Merg în față, pe diagonală. Mă opresc și privesc înainte. Am picioarele întinse și paralele. Mîinile pe lîngă corp, paralele cu corpul, atrînd înapoi spre podca.

Ridic mîna stîngă, întinsă către tavan, pe diagonală. Mișc piciorul stîng pe aceeași diagonală, către față, și îl îndoi puțin. Întind piciorul stîng către spate. Mișc mîna dreaptă către spate, continuînd diagonală mîinii stîngi, însă către podca. Capul o urmează...

Încep să mă las ușor către podca. Mă aplec și acum am ambele mîini pe podca. Îmi sprijin corpul pe ambii genunchi și ambele mîini. Sînt din ce în ce mai aproape de podca. Acum sînt întins pe podca și întind mîna dreaptă înainte. Am capul pe podca, cu partea dreaptă a feței lipită de podca și întind ambele picioare către spate. Stau. Încep să mișc mîna dreaptă spre corp, iar acum împing cu ambele mîini în podca. Mă ridic încet. Am corpul în continuare cu „fața-n jos“ și „rulez“ ușor spinarea. Stau drept și privesc înainte. Cu picioarele paralele și mîinile pe lîngă corp, atrînd către podca. Încep să mă mișc ușor înapoi spre spate. Pășesc... m-am oprit. Stau drept și privesc înainte. Întorc ușor partea de sus a corpului către dreapta. O mișc foarte încet, înapoi diagonală, și mă aplec, ușor, spre podca. Mă aplec din ce în ce mai mult pînă îmi pierd echilibrul. Acum pășesc înainte, pe diagonală, către față. Fac șase pași după care cad.

Corpuri contemporane

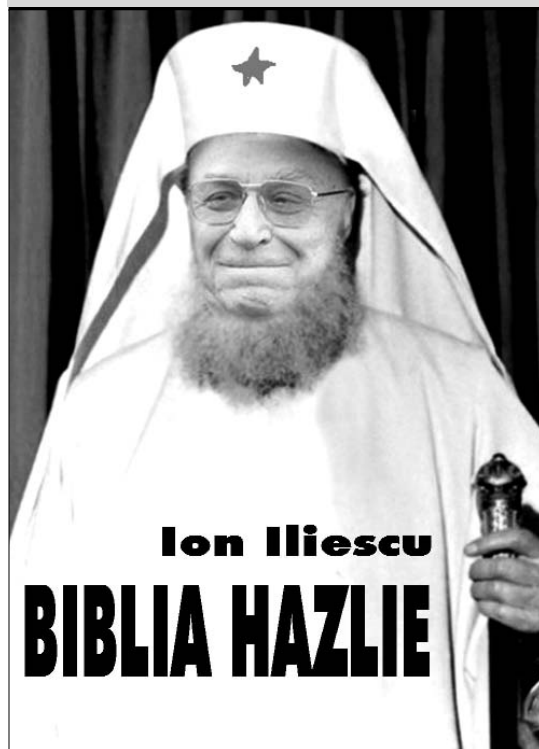
M-am raportat la un spațiu căruia i se cere să se modernizeze rapid. La corpuri cărora li se cere să devină repede moderne, contemporane și să „meargă“ în pas cu „contemporaneitatea“, fără ezitări. M-am gîndit la forța pe care asemenea cerințe o au și la impactul pe care îl produc asupra corpurilor.

În *Enciclopedia Britannica*, mișcarea este definită ca fiind o colaborare complexă și complicată între fibre nervoase și fibre musculare, care, împreună, produc mijloacele prin care un organism poate interacționa cu mediul înconjurător... Întrebările principale pe care mi le-am pus au fost: ce fel de prezență este posibilă în acest spațiu? Ce fel de mișcare? Ce fel de poziționare? Și ce fel de dans?

Am revenit mereu la prezență, la corp, la poziționare și la „aici“ și „acum“...

Acum... sînt așezat pe un scaun... Am piciorul drept pe podca... piciorul

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

Ion Iliescu

BIBLIA HAZLIE

Societatea consumatorilor de carne vie

Ești pus să votezi. Pentru că părerea ta contează. Pentru că tu poți decide. Și poți schimba ce se întâmplă în jurul tău. Aparent. O femeie dă anunț într-un ziar: caut un bărbat pentru a-l devora. Este ea vinovată sau nu?

Mihaela Michailov

69 completează perfect zona de interes spectralar a Alexandrei Badea, o regi-zoare pentru care instalația-performance și dispozitivele multimedia se află în centrul preocupărilor chiar de la primul spectacol, *Lebensraum* – spațiu vital (Studioul Casandra). La nivel structural, Alexandra Badea concepe spații fizice și virtuale interconectate, care le dau actorilor posibilitatea asumării unor identități multiple, fragmentate și în același timp unitare. Spectacolele regizoarei sînt puneri în abis ale identităților jucate și deju-cate într-o rețea performativă care se construiește de fiecare dată sub ochii privitorilor-participanți. Alexandra Badea știe să-și țină spectatorii implicați și interesați de link-urile activate în montaje video-dramaturgice. Senzația de proces live primează. Opțiunea pentru scriituri deschise și mobile, pentru hipertexte se vede în toate creațiile regizoarei, la fel cum *supravegherea* identității și manipu-larea ei e o constantă care o preocupă în construcția personajelor. În *Lebensraum*, trei actori deveneau pilonii unui spectacol în care trecerea extrem de rapidă de la un personaj la altul, adoptarea și adaptarea la inflexiuni vocale și vîrste total diferite erau centrul de greutate al întregului aliaj de joc. În *Blaubart* (Teatrul ACT), identitățile feminine unite prin stringența morții erau urmările consecvent într-o intersecție de voci corporealizate asemănătoare cu cea din *Lebens-*

raum. Femeia ca un cîmp de luptă, creat la Paris, urmărește schizofrenia unei sîrboaice violate, care se află sub tratament psihoterapeutic. Partea video din spectacol, la fel ca în *Blaubart* – ca propunere de concept multimedia, accentuează pierderea într-un spațiu-hațis, care deconstruiește și înghite tot, care adîncește perspectiva scenică. *Povești de familie*, făcut tot la Paris, aduce în prim-plan teatralitatea convenției asumării de rol (copiii devin părinți și preiau toate clișeele autoritare) care propune o continuă transformare de tipologii.

„A mînca” e cea mai activă strategie de consumism intim și social

În 69, identitatea e structura de rezistență și de permeabilitate din spectacol. Anunțul din ziar – căutarea bărbatului dispus să fie devorat – dă start-ul supra-punerii unor medii și medieri informaționale pe care Alexandra Badea le face să-și corespundă perfect. Cei doi tineri care intră în jocul devorării și care comunică la început pe mess sînt serverele unei lumi umanofage, o lume ahiațată după consumarea oricărei bucăți de „carne vie”, fie că e vorba de o știre live sau de un om. „A mînca” e cel mai contemporan extensibil verb cu puțință, cea mai activă strategie de consumism intim și social. După ce se cunosc pe mess – atît cît poate fi vorba de o cunoaștere prin interfața ecranului –, tîne-

rii se întîlnesc și recurg la un joc-soc adrenalinic, în care devoratoarea (Sabina transformă încordarea de la început în cinism și sfidare la sfîrșit) are nevoie de luciditatea celui pe cale de a fi devorat. Tipul care urmează să fie mîncat trebuie să numere fără să greșească. Cifra la care greșește îi dă click pe moarte. Numerele morții sînt alternate cu episoadele victii, cu amintiri care înșiruie date biografice. Cătălin Ursu își ține moartea, cu o tensiune care crește pe măsură ce număratoarea urcă, lipită de fiecare moment important din viață. Dozarea panicii, revoltei și detașării are un crescendo pe care Ursu îl ține sub control. La sfîrșit, identitatea lui se schimbă din nou, de astă dată devenind din victimă autoritate acuzatoare.

Proiecțiile variază de la aparițiile și locurile (marea) din jocul *Second Life* la detalii corporale hiperaccentuate (buze mînjite de ruj). „Organismele” spațiale pe care scenografa Velica Panduru le-a conceput evoluează într-o dinamică de unități de joc dispuse sub forma unei instalații. Cabinele din foaietul teatrului, în care spectatorii intră ca să voteze înainte să înceapă spectacolul, au un corespondent arhitectural în cele două structuri din schele, care seamănă cu două ecrane de computer supradimensionate de pe care actorii sar. La final, o celulă-cub închide dreptul la moarte. Însă doar pentru puțin timp. Pentru că publicul a votat: nevinovată. Femeia scapă.

69 este unul dintre puținele spectacole contemporane din România

Alexandra Badea se află la a doua întîlnire cu Igor Bauersima, du-

pă ce, în 2005, a conceput un performanță multimedia după textul *Norway*. *Today*, montat și la Teatrul Odeon de Andreea Vălean.

Bauersima e un dramaturg cu ochii pe presă, pe articole și știri în care video-chatul apare ca formă de comunicare cu implicații extreme, ca un fel de *death border* la care personajele sale recurg conștient.

În 69 sînt dezbătute autenticitatea și valabilitatea libertății de a-ți asuma propria alegere la limita sfidării morții. Radicalismul deciziilor personale, colective, civice este resortul ideologic din 69. Toate principiile socio-morale și structura acuzațiilor solide devin inopente în contextul în care controlul propriei vieți ține de legea discernămintului individual. O lege nescrisă în raport cu legile scrise, dar cu atît mai puternică cu cît activează codul *verticalității de asumare* și democratizarea alegerilor. Dacă un bărbat vrea să fie mîncat, cine îi poate anula această opțiune, cine îi poate contesta acest drept în măsura în care el este

cel al unui om în deplina posesie a facultăților mintale?

69 e un spectacol construit rotund, cu detalii care întregesc miza scriiturii.

Canibalismul devine o formă de reflexie asupra dorinței de a opta pentru moartea pe care o vrei, asupra nevoii de a ține se respecta dorința atît timp cît ești conștient de implicațiile ei. Textul lui Bauersima este un text socio-politic, o radiografie a extensiilor libertății din planul personal în cel religios și moral.

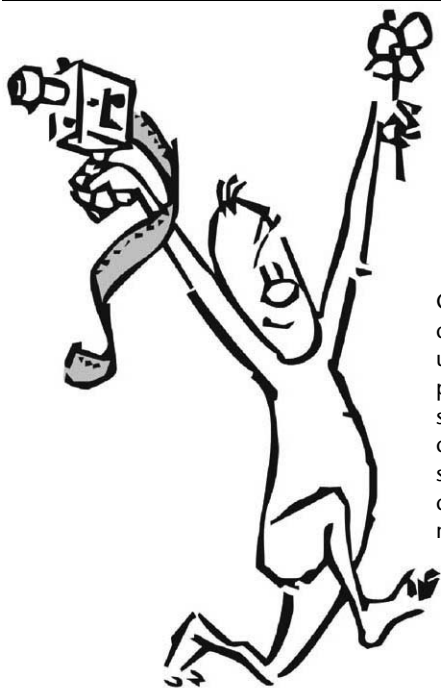
Bauersima propune o video-dramaturgie, un schelet dramatic cu carne crudă.

„A mînca” devine cel mai activ verb al societății hiperconsumiste, devine un fel de locomotivă a relațiilor cotidiene.

69 este unul dintre puținele spectacole contemporane din România.

Teatrul Național „Mihai Eminescu”, Timișoara. 69 de Igor Bauersima. Traducere de Ciprian Marinescu și Antal Idiko. Un spectacol de Alexandra Badea

CRISTIAN
MUNGIU» „Aș vrea să ne bucurăm cu oarecare moderație în seara asta, pentru că al doilea film pe listă e *California Dreamin'*. Nu-mi place să dedic premii, dar vreau să-i mulțumesc lui Cristian Nemescu pentru filmul lui, mi-a plăcut foarte mult.”

Florentina Ciuverca

Ce nu poate oferi încă eleganta ceremonie e surpriza, imprevizibilul. La doar șase lungmetraje luate în calcul pe 2007 și cu doar două filme apreciate de critici și public deopotrivă, „omulețul” Gopo nu se putea împărți decât la doi. Sau la 432. Filmul de Palme d'Or al lui Cristian Mungiu și-a adjudecat zece dintre cele 17 trofee dedicate producțiilor autohtone, iar *California Dreamin'* (neslîșit) al lui Cristian Nemescu, alte cinci. Un singur premiu, pentru muzică originală, a mers către o altă peliculă românească, *Ingerul necesar* al lui Gheorghe Preda.

În viziunea celor peste 350 de profesioniști din industria românească de cinema care au votat, *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile* a fost Cel mai bun film din 2007, a avut cea mai bună regie, cea mai bună imagine (Oleg Mutu), scenografie (Mihaela Poenaru), sunet. Datele din box-office – 70.953 de spectatori la cinema – l-au plasat din start pe primul loc în topul celor mai vizionate producții românești și i-a adus premiul publicului, pe lîngă

Laura Vasiliu, cea mai bună actriță într-un rol secundar în 2007

un Gopo pentru performanța anului lui Mungiu. În absență, Anamaria Marinca a primit un Gopo pentru Cea mai bună actriță în rol principal, în vreme ce Laura Vasiliu și Vlad Ivanov „au pus monopol” pe distincțiile pentru roluri secundare. „În ultima vreme mi se spune tot mai des «odiosul domn Bebe», așa că le mulțumesc prietenilor care încă mai stau cu mine”, a spus Ivanov la primirea trofeului.

Cinci Gopo pentru *California Dreamin'*

Pentru cel de-al doilea cîștigător al seriei, *California Dreamin'*, mulțumirile s-au rostit cu o strîngere de inimă. „Aș vrea să ne bucurăm cu oarecare moderație în seara asta, pentru că al doilea film pe listă e *California Dreamin'*. Nu-mi place să dedic premii, dar vreau să-i mulțumesc lui Cristian Nemescu pentru filmul lui, mi-a plăcut foarte mult. Mulțumesc mult, Cristian”, a declarat Mungiu.

Filmul lui Cristian Nemescu a obținut cinci Gopo pentru scenariu, costume, montaj (Cătălin Cristuțiu) și cel mai bun actor în rol principal (Răzvan Vasilescu). Din echipa *California* s-a făcut remarcat scenaristul Tudor Voican, distinct cu premiul „Tinără speranță”. „E pentru mine? A, deci eu sînt viitorul cinematografului românesc”, a glumit Voican după ce a amintit de „șansa extraordinară, umană și profesională, de a fi scris scenariu împreună cu Cristian Nemescu”. La documentar, Alexandru Solomon a fost premiat pentru *Război pe calea undelor*, iar la scurtmetraj, Adrian Sitaru, pentru deja multipremiatul *Valuri*.

Cei curioși să-i revadă pe protagoniștii serialului de aventuri *Toate pinzele sus* au avut prilejul la Gala Gopo, unde echipajul „Speranței”, în frunte cu regizorul Mircea Mureșan, s-a reîntîlnit pentru a sărbători 30 de ani de la premieră. De cea mai frumoasă „croazieră” cinema-

Omulețul Gopo s-a împărțit la doi

Gopo a „crescut frumos”, are doar doi ani, dar promite să atingă venerabilele vârste ale unor Cesar, BAFTA sau Goya. Dacă înainte de prima ediție, Premiile Gopo erau privite cu sprînceana ridicată (încă o ceremonie de duzină, unde nu există decât un microfon și se citesc premiile de pe foi trase la xerox), după cea de-a doua s-a decretat: „Hai s-o numim Oscarul românesc” – cum a propus

ministru Culturii și Cultelor, Adrian Iorgulescu, luni seara, în Sala Tronului a Muzeului Național de Artă al României. „Îmi doresc ca industria românească de film să arate altfel peste 20 de ani și să privim atunci cu amuzament înapoi la aceste prime ediții în care am împărțit 17 premii la șase filme”, a anticipat și Cristian Mungiu, marele „premiat” al Galei.

Cristian Mungiu, care și-a petrecut în seara Galei mai mult timp pe scenă decît în sală, a observat că două filme de lungmetraj s-au bătut pe 17 premii

tografică au avut parte Ion Besoiu (Anton Lupan), Sebastian Papaiani (Ieremia), George Paul Avram (Haralamb), Jean Constantin (Ismail), Julieta Szony (Adnana) sau Cristian Șofron (Mihu). „Nu mi-a trecut prin cap că se poate aniversa filmul. E o seară minunată care îmi întărește convingerea că filmele sînt vii și își aniversază și ele niște vârste”, a mărturisit emoționat Mircea Mureșan.

Suficient glamour și invitați pe măsură

Cannes-ul a fost pus la loc de cinste anul acesta, invitat de onoare al Galei fiind delegatul general al festivalului, Thierry Frémaux. Un premiu special pentru sri-

jinea filmului românesc i-a fost oferit de regizorul Radu Mihăileanu, care l-a numit „Dumnezeul Festivalului de la Cannes”, într-un mini-discurs savurat de public. „Există în univers două tipuri de festivaluri: cele pe care le cîștigă românii și celelalte, foarte puține. Nu, de fapt există două tipuri de festivaluri: a-cele de pe pămînt și unul singur în rai, și între, pe la mijloc, ar mai fi unul pe care îl iubesc eu foarte mult, cel de la Cluj. De obicei, cînd ești selecționat în acela din rai, e ca și cum ai cîștiga. Totul e să fii selecționat, vă spun asta că mie nu mi-au selecționat nici măcar fotografia de pe buletin”. Un al doilea premiu special i-a revenit lui Renate Roginas, coordonatoarea proiectului „Pre-Media Support”.

» Gala a avut suficient glamour, invitați pe măsură și un desfășurător pus la punct minuțios, în ciuda micilor defecțiuni tehnice. La mesele elegante, au putut fi zăriți Victor Rebengiuc, Nae Caranfil, Corneliu Porumboiu, Radu Gabrea, Radu Mihăileanu, Radu Jude, Mihaela Rădulescu, Daniela Nane, producătorii Ada Solomon și Vlad Păunescu, criticul Jay Weissberg de la „Variety”. Amfitrionul seriei transmise în direct de TVR1 a fost Marius Florea Vizante.

BOGDAN MUSTAȚĂ, AUTORUL SCURTMETRAJULUI *O ZI BUNĂ DE PLAJĂ*

„Cînd veneam în România, vedeam numai babe care vroiau să fie respectate“

A absolvit UNATC-ul, fiind coleg de an cu Cătălin Mitulescu (dar e mai tânăr cu trei ani decît acesta). A petrecut patru ani în Vietnam și Emiratele Arabe Unite. Apoi s-a întors în România și a făcut (cu finanțare de la CNC) scurtmetrajul *O zi bună de plajă*, cu care a obținut Ursul de Aur la Berlin. E un om drăguț și bine-crescut, dar știe exact cine e și ce vrea. În principiu – și mai ales –, vrea să facă cinema.

Interviu realizat de Iulia Blaga

din România (condiția era ca locul să nu fie în Europa sau America de Nord). Vroiam să fiu departe de oamenii urîți, proști și mindri de aici. Și de fiecare dată cînd veneam în România vedeam numai obsesia pentru credite și babe care vroiau să fie respectate, și mă grăbeam să plec înapoi.

În Vietnam ai regizat un serial. Despre ce era vorba? La ce nivel ai perceput diferențele de mentalitate?

Era un serial pentru tineri. Povești de dragoste în facultate. A trebuit să reinvăț să comunic cu oamenii atît în echipă, cît și pe stradă. Schimbările sînt profunde, nu a fost vorba de o comunicare superficială de turist. Trebuie să fii deschis și umil. Nu înseamnă că am reușit în trei ani în Saigon și un an în Dubai să comunic perfect cu cei de acolo. Poate nici n-aș fi reușit asta niciodată, chiar dacă aș fi stat mai mult. Dar am încercat, și asta m-a schimbat.

Dar de ce te-ai întors? Nu era totuși mai ușor să cauți alte locuri unde să faci film și unde să-ți fie mai ușor să găsești bani?

Pe lîngă motivele personale, au fost și două motive legate de film. Nu era mai ușor să găsesc bani pentru film (nu televiziune, reclame, comenzi) în altă parte. Am vrut să profit de ce-i aici. Aveam acest scurtmetraj cîștigat la CNC și am venit să-l fac. Al doilea motiv este legat de subiectele la care m-am gîndit. Eu am nevoie de acumulare pînă cînd poveștile ies la suprafață. Pînă acum, poveștile au fost românești. *Un balon în formă de inimă* este un scenariu „romănesc”. Trebuia să fii aici pentru Balon...

Ești coscenarist alături de Cătălin Mitulescu la acest al doilea lui lungmetraj. Un balon în formă de inimă. El a scris scenariul la O zi bună de plajă. Aveți un mod special de a lucra împreună? Vedeți cinema-ul în moduri apropiate? Stăteți în aceeași bancă la facultate?

Uneori stăteam în aceeași bancă la facultate. Oricum, nu dădeam prea mult pe-acolo. Mergeam la orele de regie, ne făceam filmele și cam asta era tot. Dar n-avem un mod special de a lucra împreună. Pur și simplu, ne spunem ideile. Avantajul este că ne știm foarte bine și ne e ușor să ne înțelegem. În mod sigur, sînt lucruri în film pe care le vedem asemănător. Dar sînt foarte multe pe care le vedem diferit. Important este că fiecare a ajuns să respecte viziunea celuilalt.

mult, pe lîngă Mariannenplatz. Spre sfîrșit, și Berlinul, și festivalul mi-erau foarte dragi.

Îți mai amintești ceva de la festivitatea de premiere? S-au purtat frumos nemții cu tine și cu colegii de echipă?

Nu-mi amintesc foarte multe lucruri. Cum ne-au așezat la marginea rîndului, cum m-am ridicat, deși nu-mi aduc aduc aminte cînd și cum a fost spus numele filmului, cum m-am pupat cu echipa – și mi s-a părut că a trecut mult timp, deși eram așteptat jos pe scenă... Amănunte, flash-uri. Cu organizatorii ne-am înțeles foarte bine, dar asta încă dinainte de festivitate. Ba, chiar dinainte să ajungem la Berlin.

Nu se știa mai nimic despre tine înainte de Urs. Cum îți explici că

dei deja lovitură cu primul scurtmetraj pe care îl faci după terminarea facultății?

Nu „am dat lovitură”. Pentru mine, totul s-a întîmplat într-o continuitate. Chiar dacă nu știa nimeni de mine înainte, eu existam. Mi se pare că asta ține de un orgoliu de „a ști tot”, iar ce „nu se știe” – nu există. Ca atare, trebuie să mi se fi „aliniat planetele” sau să fi „dat lovitură”.

Spune-le și cititorilor cum ai plecat, după ce ai terminat UNATC-ul, cu prietena și pisica în Vietnam, pe urmă în Emiratele Arabe Unite. A fost din spirit de aventură, chemarea necunoscutului etc., sau găsești ceva de lucru acolo mai devreme?

Am plecat pentru că vroiam să fiu singur. Cînd sînt singur, mă simt liber. Am plecat și pentru că vroiam să plec

„MĂ PLECTISESC DIALOGURILE BINE SCRISE DESPRE NIMIC“

Mi s-a părut din primul interviu pe care mi l-ai dat că te enervează, ți-e teamă să nu fii întrebare de mesajul filmului tău (deși nu intenționam). Ai oroare de filmele cu mesaj?

Nu. Nu-mi plăcea poziția mea față de tine. Tu nu văzuseși încă filmul, iar eu ar fi trebuit să-ți explic mesajul regizorului. Filmul meu era un mesaj urmărit încă de cînd mă gîndeam la scenariu. Și, în general, cred că filmele trebuie să aibă mesaj.

Filmul tău e foarte eliptic. Ai preferat să nu spui foarte multe, să-l lași pe spectator să construiască singur povestea. De ce?

Îmi plac soluțiile eficiente. Mă plectisesc dialogurile bine scrise despre nimic. Am căutat să păstrez în film ce era cu adevărat esențial pentru mesajul meu. Spectatorul are tot ce e nevoie pentru a înțelege filmul, ca dovadă că majoritatea l-au înțeles. Normal că trebuie să se gîndească la film, să-și pună întrebări, eventual să-și dea răspunsuri. Dar răspunsurile sînt personale. Și mesajul este mai eficient dacă fiecare combină povestea din film cu o poveste personală.

Ce ai vrea să pună spectatorul în spațiile goale din film? Acesta e stilul pe care ai vrea să mergi mai departe?

Nu vreau să pună ceva anume. Dacă ar fi existat o anumită poveste care ar fi trebuit spusă, aș fi spus-o în film. Dar toate filmele pornesc de la o premisă, iar orice spectator obișnuit intră în sală pregătit să accepte premisa. În mod normal, participarea spectatorului se face în acest cadru. De exemplu, în *O zi bună de plajă* nu e nici o surpriză că cei doi adulți nu scapă. Este o premisă a mea. Asta nu înseamnă că nu trebuie făcut credibil în cadrul premisei. Dar la mine consider că este credibil. Ei chiar încearcă să scape și nu e nici o surpriză că nu pot. Sînt mai multe instrumente cinematografice folosite, de la o anumită acumulare de tensiune pînă la un anumit mod de a monta, dar nu trebuie să aibă nimeni pretenția ca eu să mizez mai mult pe inteligența sau pe forța adulților pentru a scăpa. Nu mă interesează direcția asta. Dar asta e prea multă teorie. După cum spuneam, eu cred că, în general, un om intră deschis în sala de cinema, și nu plin de prejudecăți. Nu știu care e stilul pe care o să merg mai departe. Nu mi-am propus nimic, dar n-are cum să iasă decît așa cum sînt eu.

La ce lucrezi acum?

La un scenariu despre un atlet care se doazează.

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

Prințese date uitării sau necunoscute (4)

Păcerea de a intra cât mai mult în intimitatea prințeselor e lecuită doar prin aflarea a fel de fel de amănunte presărate cu ingeniozitate în cartea tradusă de Șerban Foarță. Duc mai departe răsoarea și copierea pe mătase a nebănuitelor năstrușnicii...

TOTEM: „A face uz de un totem nu-i lucru greu, numai că niște trucuri – cred eu – nu-s de prisos, pentru a nu cădea în ridicol. Pentru slobozirea ploii: iei un pumn de humă-n mîna stîngă, te învîrtești de trei ori într-un sens, de șapte ori în celălalt. Apoi aștepți. (A nu se uita umbrela!) Pentru ivirea soarelui: te învîrtești de șase ori la dreapta, de douăsprezece ori la stînga. Reiei mereu figura pînă soarele apare. (A se ține minte să-ți aduci o bună-ncălțăminte!) Pentru împlinirea oricărei dorințe: la fel ca pentru soare, numai că într-un picior. Apoi aștepți. (A nu se uita răbdarea și tutunul!) Pentru amuzarea se cere să te învîrtești oricînd, oricum. Să nu aștepți pentru a lua-o de la capăt. (A nu uita să-ți faci buni camarazii!).

AMAZOANE: „Prințese care-i urască pe prinți. Se hrănesc cu carne crudă (ca țătarii) și se antrenează în minuirea knutului. Călărețe fără seamăn, dorm călare. Li sperie pe fiecare și nu se tem de absolut niciunul, nici chiar de căpăunul Isidor”. **STEJAR ALBASTRU:** „Extrem de rar, acest stejar albastru e-o specie protejată-n pădurile de la noi. Se recunoaște de departe după aroma lui de izmă proaspătă și fin cosit; se vede ici-colo, pe cîte-o margine de drum sau în adîncul unei rîpe. Cînd aveți parte să vedeți vreu-

l, e cuminte să-l priviți cu luare-aminte: niciodată o prințesă nu-i departe”. **PIETRICICĂ:** „Toate prințesele dețin o pietricică, cel puțin. Găsită-n drum sau pe o plajă sau într-o peșteră mai mică, cu aspect de ciob lucios de glajă, de șist de calcar sau de mică, roșietică, verzuie, albastră sau sură, netedă sau aspră, opacă sau nu fără scilpet, ținută-n pumn ori într-un sipet, sau într-un buzunar, în rol de talisman benefic ori din contră, n-funcție de culori. Altminteri, nu și-ar da niciuna din prințese, cică, ultrasecreta-i pietricică. Excepție: cea care mîncă cît șapte (zeci) și este încă înfometată: Papagnasse, a cărei pietricică e o stîncă”. **DINȚI DE LAPTE:** „Ținuți cu grijă și sub lacăt, deoarece un soarece în treacăt și-i șterpelește de sub nas. Dinții de lapte ai prințesei Papagnasse pot fi văzuți pînă la 7 seara, n-muzeul principeselor din Rennes. Sînt vizitați de multă lume. Urcați-vă în autocar sau tren și-o să pricepeți pentru ce anume”. **UMBRELE:** „Se știu o ploaie de umbrele; cea mai frumoasă dintre ele, cu aurii petale, a fost cel mai rîvnit mic adăpost. Poți, astăzi, s-o admiri la Rennes, unde-admirat-o-am și eu, în cel mai cunoscut muzeu al principeselor... Alt gen ar fi Tornado de Manilla, care aduce cu cochilia de mel, – ca și, din năcră roșu cu perle veșnice, cocoșu de la Bangkok. Și, așijderi, cam ca un balon din chewing-gum de străvezie (iar nu ca la balet, un alb tutu), cea a prințesei Matüvü. Pe-a cincea nu pot s-o ating nici cu o șoaptă: un paing expert, – umbrăcițe prințese pe nume Noctia, i-o tot țese”. **ÎNGHEȚATE:** „Înghetață ușoară, în compoziția căreia predomină apa, – din fruct oprit. Desertul preferat al prințeselor, încit unele îl iau și ca aperitiv. Rețetele sînt delicioase și variate: Înghetață vîratică sau înghețată hibernală, înghețată de fructe sau de flori. Înghetață la cardamome (pom indic), excesiv de parfumată, și înghețata balerinelor, vestită pentru lejeritatea ei. Înghetața seri, înghețata unei seri de ieri, cu ape de moar negru sau iovar”.

Și ar mai fi de adăugat încă alte și alte vorbe gingașe și echivoce despre prințesele ce ne bîntuie, cu delicatețe, viața...

» **DINȚI DE LAPTE:** „Ținuți cu grijă și sub lacăt, deoarece un soarece în treacăt și-i șterpelește de sub nas. Dinții de lapte ai prințesei Papagnasse pot fi văzuți pînă la 7 seara, n-muzeul principeselor din Rennes”.

Lucian Dan Teodorovici: un prozator în răspăr

N-am scris despre prima ediție a romanului *Cercul nostru* vă prezentă: al lui Lucian Dan Teodorovici, apărută în 2002 și lucrată de autor cu cel puțin doi ani înainte. După romanul de debut, *Cu puțin timp înainte de coborîrea extraterestrilor printre noi* (1999), care fusese tipărit la editura studentească de veselă amintire Outopos și avusese, pe cale de consecință, ecouri palide de presă și, probabil, încasări la fel, al doilea roman a fost primit cu un entuziasm general și

acceptat ca una dintre realizările remarcabile ale unei generații încă de pe atunci așteptate. I s-au aplicat la repezeală toate clișeele posibile legate de „proza tînără” (s-a vorbit de mizerabilism, de cultul banalității și de resuscitarea „poveștii”, ca și cum toate acestea ar fi avut vreo legătură cu romanul), iar *Cercul nostru*... a rămas de atunci un exemplu de lucru bine făcut, de o abilitate narativă gospodărească, o apariție revigorantă a tranziției românești.

Doris Mironescu

Bineînțeles, mă voi strădui în cele ce urmează să arăt că lucrurile nu stau chiar așa, că romanul lui Teodorovici se încadrează cu greu în modelul prea schematic al receptării „generației tînere”, că apariția sa era, de fapt, la fel de insolită în 2002 ca aceea din 2006 a lui Teodorovici cel Mic de Răzvan Rădulescu. Și voi începe prin a spune că proza lui Teodorovici nu este una „de tranziție”, dori-toare să înregistreze mutațiile morale din ființa națională și să denunțe grotescul prin violența reprezentărilor epice, așa cum procedea „mizerabilismul” nouăzecist (Daniel Bănuțescu, Petre Barbu). Poveștile de viață ale strănișilor de azi (Sorin Stoica) și supraviețuirile monstruoase sau bonome din postcomunism ale „oamenilor noi” din subterana ceașistă (Petru Cimpoșu, Dan Lungu) nu pot fi regăsite în scrierile lui Teodorovici aproape niciodată. Scriitorul nu are o predispoziție anume pentru pitoresc, chiar dacă dispune de un umor veritabil – fie el „nebul” sau „amar”, cum l-au numit criticii (uneori chiar în interiorul aceluiași propoziții!). Proza lui Teodorovici nu ajunge să descrie cazuri sociale ori morale din unghiul de vedere al „normalității”, așa cum declara o comentatoare în 2004. Drept dovadă, chiar prozele scurte adunate în volumul *Atunci i-am ars două palme*, care focalizează pe mici fragmente de neant valah, nu reușesc să construiască

o veritabilă critică socială. Cu atît mai mult, romanul *Cercul nostru* vă prezentă: nu conține un extras de tranziție, nici măcar în formă parabolică. Faptul că autorul a reluat titlul romanului ca nume de rubrică de comentariu politic în ultimii doi ani în revista pe care tocmai o citiți nu poate decât să vă inducă în eroare. „Cercul” din romanul lui Lucian Dan Teodorovici nu este unul politic, fiind „al nostru” în mult mai mare măsură decît acela de pe ecranul televizorului.

Existențialismul revizitat

Un manual al întîmplărilor este romanul acesta, o poveste compusă din secvențe autonome, mai importante decît întregul. Fiecare capitol aduce o nouă serie de aventuri bizare, caraghioase, pentru care naratorul nenumit al romanului are, se vede, o deosebită predilecție. Iese pe pervaz, chipurile ca să se sinucidă, și este apostrofat de un vecin pentru expunere indecentă; merge la biserică să-și verifice atașamentul confesional și asistă la un mic scandal documentat cu dispu-te teologice. În general, orice dialog inofensiv degenează într-o ceartă și orice întîlnire într-o confruntare. Este ceva în modul personajului de a se comporta și de a vorbi care îi enervează pe ceilalți, antrenîndu-i pe o pantă aberantă a controversei. E firesc ca eroul nostru să resimtă viața ca pe o corvoadă și lumea ca pe o aberație pe care vrea să

le nege prin sinucidere, după cum la fel de firesc este ca sinuciderea să eșueze matematic, din aceeași blestemată fatalitate care îl face să treacă din gafă în neînțelegere și apoi iar în gafă. Consecvența personajului cu sine este exemplară și definitorie pentru scrisul lui Teodorovici încă din primele proze (*Guma de mestecat*, de exemplu) și din romanul de debut din 1999. Același sinucigaș ghinionist este prezent în toate scrierile autorului, gafeur invariabil, om ridicol între oameni ridicoli, animînd o lume narativă remarcabil de organică.

Eroul din romanul lui Lucian Dan Teodorovici nu este unul lipsit de strămoși literari. El descinde, în linie directă, din plîmbăreții incontinenți ai romanelor din anii '30, indivizi boemi și fără rădăcini, *filmeuri* sau dromomanii în căutarea unui loc în care să se poată opri pentru o clipă, eliberați de sentimentul inutilității care îi macină. Călin Adam din *Interior* de Fintneru, Ferdinand Sinidis al lui Bonciu din *Bagaj* sau adolescentul din *Întîmplările* lui Blecher îi sînt frați buni, globe-trotterii ai propriilor universuri provinciale (Bucureștii lui Fintneru este, cu siguranță, un oraș de provincie), evazioniști care nu mai au unde să fugă. Ei deambulează haotic, vînd întîlniri mirabile și lanșîndu-se în aventuri improbabile, așteptînd să li se întîmple ceva. La fel, naratorul din *Cercul nostru* vă prezentă: își umple zilele

SEMNAL

W. Somerset Maugham, *Vila de pe colină*, traducere din limba engleză de Ioana Văcărescu, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 216 pagini, 22,95 lei

Vila de pe colină a fost ecranizată în 2000, în regia lui Philip Haas, cu Kristin Scott Thomas și Sean Penn în rolurile principale.

Vila de pe colină este povestea frumoasei Mary Panton, curată de un gentleman a cărui cerere în căsătorie ezită s-o accepte, deși cîntărește la rece toate avantajele care ar decurge de aici. Și asta pentru că Mary are și o latură romantică, vîndînd la gesturi de dăruire gratuită față de cineva care o poate

aprecia la adevărate ei valoare. Întîlnirea cu un străin misterios și nefecit pare ocazia perfectă să-și pună în practică această idee extravagantă. Strămul este un refugiat de război sărac și disperat, iar gestul ei altruist îl marchează dincolo de orice așteptări. Înainte de revărsatul zorilor, Mary se vede confruntată cu acte de o cumplită violență, silită să ceară ajutorul unui bărbat dubios și să accepte că viața ei nu va mai fi niciodată la fel.

„*Vila de pe colină* tratează una dintre temele favorite ale lui W. Somerset Maugham: felul în care o viață aparent obișnuită și stabilă poate fi schimbată pentru totdeauna în urma unui gest impulsiv sau a unui capriciu.” („Library Journal”)

tecinđ de la un program TV la o revistă porno și de la o plimbare în tramvai la o excursie în gară. Gesturi fără consecințe, lipsite de orice implicare personală, ale unui ins deja convins de inutilitatea lor și a sa: „Umblu fără țintă, pînă ajung în fața unei biserici. Nici un chip cunoscut pînă aici. Așa că nu-mi rămîne decît să pun în practică ideea ce mă încearcă, de a intra în biserică. În defnitiiv, chiar și asta s-ar putea transforma în ceva interesant”.

Critica a vorbit, în 2002, despre rezonanța existențialistă a unui astfel de roman, urmînd intuiția lui Șerban Foartă, care i-a și dat formularea cea mai pregnantă: „existențialismul de circum și gang”. S-a instăpînit totuși convingerea că Teodorovici parodiază cu mijloace, știu eu?, postmoderne o formulă literară în care nu crede. Mai degrabă însă, romanul autenticist își găsește în autorul ieșean un veritabil continuator, reluînd cu hotărîre nu numai spiritul, ci chiar practica de lucru a antecesorilor. Lipsa de identitate socială și de rădăcini a eroului în lumea prin care se mișcă nu este decît un punct de plecare. Dar permeabilitatea la ridicol și posibilitatea de a-i contamina pe toți cei din jurul său cu aura absurdului îl individualizează iarăși pe eroul din *Cercul nostru*, apropiindu-l de frații săi de acum 70 de ani. El ia toate întîmplările prin care trece ca pe niște aventuri existențiale, gata să resimtă violența boantă a realului chiar și într-o întîlnire fără consecințe cu niște țigani obsceni într-un tramvai. Nervozitatea zgîndărită a eroului amintește de disperările nemotivate ale naratorului blecherian în fața sîntarelor cu nasturi din casa părintească. În fine, clasică este și construcția romanului ca o serie de încercări de sinucidere ratate sau reușite. Orice scriere autenticistă are o puternică tentă doctrinară, un schelet teoretic vizibil. Aventura eroului în real echivalează cu aventura autorului existențialist în căutarea unei soluții de ieșire din disperare. Lucru cu atît mai vizibil la Teodorovici, a cărui carte e un veritabil tratat ilustrat despre sinucidere și ratare.

Unanimitatea exegeților a avut dreptate

Ediția a doua a romanului aduce o serie de revizuirii, mai ales prin eliminarea unor pagini, pentru fluidizare. Dispar, astfel, unele scene de tranziție la bloc, autorul formulîndu-și tot mai net refuzul pitorescului urban. Certurile între soți bătrîni, acriți de viață, dispar din peisaj, ca irelevante pentru aventura sinucigașului titular. În schimb, biografia eroului absurd pare, prin contrast, mai bogată, ceea ce ne îndreptățește să vedem în *Cercul nostru* vă prezintă: aventura unei conștiințe, și nu a unei societăți imature în căutare de sine. Din acest motiv, recunosc, aștept cu o mare curiozitate apariția filmului cu un scenariu realizat după acest roman. Chibițez: cartea va bate filmul, căruia i se pun în față o mulțime de probleme. Dificultatea de a-l ecraniza pe Teodorovici nu vine doar din necesitatea de a evita grotescul și violența, promovînd în schimb ridicolul și absurdul. Mai greu este să convertești în limbaj cinematografic umorul atît de aparte al autorului ieșean, umor care aparține textului, și nu poveștii. Gîndirea înceată a tuturor personajelor, mania lor de a se campona de inutilități, de a scoate un armăsar din fiecare bîzuit de țîntar fac din Teodorovici un prozator veritabil, deținător de tehnică și de limbaj personal. Poate prea personal ca să devină atît de ușor limbaj cinematografic.

În romanul foarte bine scris al lui Teodorovici (aici, unanimitatea exegeților l-a avut dreptate), limbajul este vehiculul nebuniei, al absurdului și lehamitei. Personajele nu dialoghează niciodată adecvat cu situația dată, reușind să compromită momente critice cum este

Lucian Dan Teodorovici, *Cercul nostru* vă prezintă; ediția a doua revăzută și adăugită, colecția „Ego. Proză”, Editura Polirom, 2007

sinuciderea și afectînd gravitatea atunci cînd sînt surprinse dezbrăcate în sufragerie. Se înțelege de aici că fundamentala lor nepotrivire în lume ține de un program existențial și de o poetică auctorială. Ei sînt profesioniști ai ratării, chiar dacă se dovedesc agamii cînd e vorba de o sinucidere ca la carte. După cum și autorul se plasează voluntar, prin seriozitatea umorului său metafizic, în rîspărul unei literaturi vesele, cu preocupări etice și sociale, de comentariu național cu morală la urmă.

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Dantelă și simulacru

Cărțile s-au scris de-a lungul vremurilor pe tot felul de suporturi: hîrtie, în primul rînd, dar și piatră (pe ziduri), scoarță de copac, pînză (ori mătase) etc. Unii au scris chiar și pe nisip (eu însămi am făcut așa ceva pe o uriașă plajă pustie de lângă New York), mizînd tocmai pe efemeritatea textului scris în nisip (nici o aluzie la Borges, să fie limpede!). Alții au scris pe frunze de palmier. În închisori, s-a scris pe fundul gamelelor ori pe săpun. S-a scris și pe sticlă (pe geamuri). Și, poate, au mai existat și alte fantezii legate de felul în care se poate scrie o carte. Tentația mea a fost însă alta: aceea de a scrie o carte pe dantelă. Firește, lesne de ghicit, o astfel de carte este imposibil de scris, pentru că nu prea ai cum să scrii cuvintele pe dantelă, aceasta avînd găuri meșteșugărești nespuse de multe, ochiuri, cum sînt numite acele rotocoale de ață împletită. Așa încît îmi îngădui să spun că o carte pe dantelă este, probabil, cartea cea mai limpede imposibilă și, de aceea, cartea cea mai rîvnită în această lume unde aproape totul este posibil.

Marea temă a literaturii actuale cred că este simulacrul. Se pare că autorii s-au săturat de inventarea unei lumi materiale, aici și acum, dar s-au săturat și de o altă lume, dincolo, altunde, o lume, să zicem, strict spirituală, mentală

etc. Drept care autorii au încercat să împace capra și varza prin intermediul simulacrlui. Oho, să nu ne imaginăm că simulacrlul este ceva ușor de izbutit și de croșetat – nicicum! Dar simulacrlul are ceva ce îl face dezirabil ca temă: poți să te joci cu el oricît, poți să-l învîrți, să-l răsucești și apoi să-l distrugi, nu contează. Simulacrlul îngăduie orice, tocmai întrucît este simulacru. El este o aparență (sau un mînunchi de aparențe precum un mînunchi de chei ale unor pivnițe cu vinuri noi, neinvechite) cu pseudopode de esență, iată ce face dezirabil simulacrlul! Nu știu dacă viitorul literaturii ne va aduce un triumf al simulacrlului, sau decăderea sa este, totuși, inerentă! Nu pot să prezic nimic în acest sens. Deocamdată doar constat regatul îndubitabil al simulacrlului în literatură.

» În închisori, s-a scris pe fundul gamelelor ori pe săpun. S-a scris și pe sticlă (pe geamuri). Și, poate, au mai existat și alte fantezii legate de felul în care se poate scrie o carte.

Un mic burghez (II)

E adevărat, imaginea burghezului nu este prea bună. Revoluțiile artistice și cele sociale l-au contestat, ridiculizat și lovit în egală măsură. A fost transformat într-un simbol al suficienței meschine și al opacității la tot ceea ce va să însemne noutate. Și totuși, dacă gîndim nițel mai profund, lăsînd deoparte clișeele uzitate și uzate, vom realiza că burghezul, și nu altcineva, a dat pînă la urmă legitimitate tuturor acestor înnoiri. El a format publicul: nu țărănul îndrîjit pe lotul lui de pămînt și dînd cu sapa-n cap oricui l-ar fi încălcat, nici muncitorul de primă generație care

abia cu școlarizarea progenerurii a început să perceapă educația, științele, artele, nici intelectul familial ori hiperadaptat, violent contestatar sau apărător, după caz, al *establishment*-ului. Nici preotul, evident; poate profesorul umanist despre care vorbeam, el însuși o varietate de burghez, așa cum vedem în romanele realiste ale lui Rebreanu.

Burghezii au fost cei care au mers la teatru și au cerut fie adaptări ale unor piese franțuzești, fie producțiuni originale ale teatrului național. Burghezii au intrat în galeriile de artă și au achiziționat tablouri pe care le-au agățat,

cu mîndrie de proprietar, prin casele și vilele lor. Burghezii au citit cărțile scriitorilor noștri și, în multe rînduri, le-au și sponsorizat apariția. Această burghezie ironizată subțire și batjocorită gros a asigurat consumul cultural și cadrul contractual fără de care nu poate fi concepută o viață artistică normală. Deoarece, în pofida tuturor parabolilor subtile și referințelor directe la obtuzitatea burtăverzimii, creatorului român i s-a părut firesc să aibă, el însuși, așteptări și chiar reflexe burgheze. Raureori l-am văzut renunțînd la beneficiile materiale de pe urma activității lui – nu-i

asa? – artistice; nu i-au dispăcut cîtuși de puțîn contractele avantajoase de editare și traducere; și s-a arătat literalmente revoltat atunci cînd cineva l-a plagiat sau l-a prelatat fără *copyright*. Săriind ca ars, a devenit deodată foarte legalist și cit se poate de burghez...

Spuneți-mi cu mina pe inimă: chiar nu vă interesează ca arta pe care o faceți să circule și să se vîndă, să ajungă la un public cît mai larg, nu numai la unul elitist, să vă aducă beneficii pe termen mediu și lung, să vă asigure independența financiară? Chiar nu dați doi bani pe modul în care este primită cartea sau pictura voastră, piesa de teatru, opera la care ați trudit? Calitatea ei de *produs cultural* vă lasă

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

indiferenți? Dacă da, înseamnă că sînteți niște spirite alese, rare, frați buni cu prințul Mișkin al lui Dostoievski; sau comuniști adevărați, care nu au un sentiment de proprietate nici măcar asupra operei lor.

Dar în cazul contrar nu faceți decît să pășiți în urma burgheziei pe care o disprețuiți. Profitați, orice ați zice, de legile și contractele ei, de garantarea, asigurarea și apărarea în instanță a unor drepturi (de autor, de moștenitor, de editor...) pe care, într-o țară civilizată, ni-

meni nu le poate încălca decît cu riscul de a plăti pentru asta. Nu merg pînă acolo încît să vă numesc burghezi. Ceea ce pentru mine e un blazon pentru dumneavoastră poate să fie o jignire.

Vreau doar să recunoașteți un lucru: că, dincolo de tiradele idealiste și de reflecțiile filosofice pe deasupra contingentului, în forul interior al fiecăruia dintre voi se ascunde un mic-burghez, cu papucii și cardul lui, care a supraviețuit eroic socialismului nostru.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Mărțișo®

De parcă aș lucra la Terapia sau la Antibiotice lași, m-am gândit să-i atrm mărțișorului un r în cerc, semn pentru retard, adică pentru efect prelungit. Nimic mai potrivit pentru ce vreau să spun săptămâna asta. Deși 1 martie e hăt în urmă, deși chiar acum când scriu lapovițează mohorit peste o tufă galbenă de forsythia înflorită în curte, deși în jurul meu s-au întimplat mai mult lucruri triste decât mari bucurii, deși mă dor tendoanele lui Ahile de-mi sar ochii, tot mi-am găsit prilej de înseninare și de zburdat din te miri ce. Veți zice că sînt firimituri și poate chiar așa e. Dar eu una m-am îndestulat cu ele, de parcă ar fi fost adevărate festinuri. Toate micile întimplări pe care le-am trăit sau văzut, despre care am citit sau auzit în jurul lui 1 martie mi-au ținut de foame multă vreme și m-au întremat. Acum doar am să le-nșir ca pe niște pastile legate cu șnur alb-roșu. Iar cîndva am să povestesc pe larg despre:

a) ce-am înțeles dintr-o vizită la centrul medical „Cristian Șerban” pentru copiii și adolescenții cu diabet și hemofilie, ridicat la Buziaș ca un triumf asupra suferinței; b) cum am interpretat

poanta preluată de toate agențiile de presă despre cei 18 polițiști comunitari din Timișoara, urcați pe scena Filarmonicii pentru ore de balet, ca să învețe dirijatul cu grație în intersecții; c) cit de mare mi-a fost bucuria cînd am descoperit în amfiteatre un an I Litere foc de deștept și curios; d) de ce m-am gândit multă vreme la genialul pictor naiv Viorel Cristea din Ghilad, văzînd cum satul e răspomenit la televizor sau prin ziare doar pentru Costel Busuioc; e) pînă unde mi s-a avîntat închipuirea știînd că prieteni scriitori și studenți în frunte cu Daniel Vighi au început campania de salvat patrimoniul din satele bănățene.

Ar mai fi multe, dar aleg în încheiere două emailuri cu mărțișoare-mărțișoare. Primul l-am primit de la Industriile Caricaturii Ion Barbu: două tablouri în rame aurite cu o pisică și un pîlc de ghiocci. Plus text: „Nu sînt cele mai frumoase din lume, dar sînt din grădina mea”. După această dulceață de gest, a sosit și snopul minunat de Mărțișoare necomertzișoare din partea lui Șerban Foață, via Liternet. Iată-l doar pe cel ce mă privește și pentru care zic frumos mersi:

plînsă
urzește o
ca de
și-tzi face deranje-n
tăi clari
care n-ai okelari.

Șolea de la Cultură, între Don Quijote și Gică Contra

Să-l vadă pe Adrian Iorgulescu după gratii este de trei ani scopul suprem al lui Marius Marian Șolea, poet și funcționar în Ministerul Culturii și Cultelor (MCC). De trei ani, zi de zi, adună documente, strînge informații, vînează ilegalități. E convins că totul în jurul său e o mare ilegalitate. E convins că totul în jurul său e o mare conspirație. A ministrului și a maghiarimii. Primul ar vrea să-i închidă gura. Cei din urmă să-i lase „pe scriitori în chiloți”. „Eu sînt dovada că statul de drept, în România, nu există.”

R. Chiruță

L-am tîntlnit pe Marius Marian Șolea într-o dimineață, la Secretariatul de Stat pentru Culte. Stabilisem inițial să discutăm la o cafea, în zonă, dar s-a răzgîndit. Nu vroia să le dea ocazia șefilor săi să-l acuze că lipsește de la birou. De cînd a început războiul cu Ministerul Culturii și Cultelor, șefii îi vînează fiecare greșală, așteaptă fiecare pas greșit să-l dea afară, îmi explică. „Am rezistat trei ani cu mari presiuni. Nu cred că își poate imagina cineva ce-am pățit eu în timpul asta. De fiecare dată l-am învins, sînt victorii mute și anonime. O singură dată dacă am pierdut, e fatal. Dar fiecare victorie de-a mea mă pune într-un pericol mai mare decît dacă aș fi fost învins. Fiecare victorie creează o reacție absolut incredibilă.”

O luptă continuă, așa își vede acum poetul destinul, o luptă la care n-are voie să renunțe. „Este greșit să cedezi. Noi sîntem datori măcar să fim coerenți în

ceea ce înseamnă viața. Dacă inima mea bate necondiționat, cum să renunț eu? Este în afara logicii. Rezist. Poate e în defavoarea mea, dar rezist.”

Deocamdată nu știe cît mai e pînă la capătul drumului, dar de la început a știut unde vrea să ajungă: să-l vadă închis pe Adrian Iorgulescu. Funcționarul e atît de convins de misiunea sa, încît afirmă că nici măcar apropiatul final de mandat al ministrului nu-l va elibera de umbra sa, Marius Marian Șolea. „Eu scap de ei odată cu alegerile, dar ei cum vor scăpa de mine? În urma căror alegeri? E o chestiune simplă: cu cît semeni, oamenii sînt mai cocoșați, eu trebuie să stau mai drept. În ciuda prejudiciilor personale pe care le am.” Așa declamă.

Pachetele buclucașe

Buba care l-a întors pe poetul și funcționarul ministrului împotriva lui Adrian Iorgulescu și a „clicii sale” s-a spart la finalul lui 2005, odată cu demararea „Programului de diplomație culturală”,

prin care MCC anunța că trimite 10.000 de pachete cancelariilor și parlamentarelor europeni, pentru a promova imaginea României peste hotare. O acțiune perfect ilegală, susține de atunci Marius Marian Șolea pe unde are ocazia. A trimis zeci de adrese interne în care reclamă neregulile, a chemat Curtea de Conturi, a depus plîngere penală la Departamentul Național Anticorupție, împreună cu Florin Chilian și George Mihalcea, a ieșit la televizor și în presă. De trei ani, acuzele sînt aceleași.

Potrivit MCC, cele 10.000 de pachete conțineau un set de CD-uri cu interpretări și compoziții enesniene, un album reprezentativ pentru profilul cultural al României, un DVD cu filme românești premiate la festivaluri internaționale și o carte despre George Enescu. Marius Marian Șolea a adunat acte și susține că ilegalitățile au fost comise din primul moment al programului: comanda pentru conținutul pachetelor ar fi fost dată înainte să existe o hotărîre de guvern care să stabilească suma care se alocă pentru acest program, dar mai ales înainte să fie stabilită o comisie de negociere și recepție a pachetelor. Ministrul ar fi negociat direct cu patru firme achiziționarea produselor, în ciuda legilor care prevăd că achizițiile publice de peste 40.000 de euro se fac prin licitație publică. MCC susține că recepția pachetelor s-a făcut pe 6 și 14 decembrie 2005, în timp ce Ministerul Afacerilor Externe (MAE) a răspuns unei publicații centrale că pachetele plecaseră deja de pe 19 și 20 noiembrie 2005, „încărcate în șase TIR-uri închiriate și microbuzul MAE, plecarea făcîndu-se imediat după sigilare”.

De fapt, Marius Marian Șolea e convins că aceste pachete nici măcar nu au existat. „E o chestiune de o banalitate evidentă: nici nu exista locul fizic, în MCC, care e un minister minuscul, de a recepționa 10.000 de colete. Nu se puteau recepționa decît în Sala Palatului și în Sala Sporturilor. Dar nu s-a recepționat niciodată nimic”, afirmă Șolea.

„Ministerul groazei, demnitarii crimei”

Faptul că pînă acum pare că a luptat în zadar îl macină pe Marius Marian Șolea. Nu vrea să recunoască. Faptul că unii îl consideră nebun îl deranjează. Dar e convins că e crucea lui. „Eu nu vreau să schimb paradigma culturală a eroului. Nici a eroului antic, nici a celui modern. Eu îndeplinesc un lucru banal. Pare anormal ce fac eu pentru că nu face nimeni. Dar e banal, ar trebui să facă toți. De aia pare anormal, pare o chestiune absurdă”, îmi spune.

În 2007 a scos și o carte: Ministerul groazei, demnitarii crimei. (Singur în mijlocul haitei). Jurnal de serviciu. Cu o prefață de Florin Chilian, Povesteste acolo ce-a pățit în ultimii trei ani. Cartea e în librării, dar varianta sa electronică, din calculatorul poetului și funcționarului Marius Marian Șolea, e adusă mereu la zi. Alte acte, alte informații, alte ilegalități. A ajuns deja la 864 de pagini. Și crește.

Marius Marian Șolea: două ipostaze ale aceluiași personaj

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

în fiecare vineri, de la 21.10

Cu George Onofrei și Anca Baraboi

VICTORII MUTE ȘI ANONIME

Marius Marian Șolea: „Am rezistat trei ani cu mari presiuni. Nu cred că își poate imagina cineva ce-am pățit eu în timpul ăsta. De fiecare dată i-am învins, sînt victorii mute și anonime. O singură dată dacă am pierdut, e fatal“.

13 «

special

POVEȘTEA E VECHĂ

Ministerul Culturii s-a săturat de acuzațiile lui Șolea. Admite că s-au făcut „mici erori“, dar afirmă că alte ilegalități n-au existat. „Povestea celor 10.000 de cote nu este nouă și nici atât de senzațională cum pare. Grație domnului Șolea, este redescoperită la intervale de timp, cu mereu proaspătă uimire, de cîte o publicație. Programul – inițiat de MAE – a fost verificat de două controale ale Curții de Conturi (în 2006 și 2007)

care nu au constatat vreun prejudiciu material în derularea lui. Concret, conținutul celor 10.000 de pachete a fost stabilit de o comisie mixtă MAE-MCC-ICR, iar MAE a confirmat că toate pachetele au ajuns cu bine la destinație. Acesta este fondul problemei. Erorile birocratice mai mici sau mai mari – regretabile, firește – în înregistrarea diverselor înscrisciri nu schimbă această realitate.“

Printre certitudinile ministrului Iorgulescu nu se numără și aceea că Marius Marian Șolea mai este angajat al Ministerului Culturii și Cultelor

„PÎNĂ LA URMĂ S-A OPTAT PENTRU VECHEA FORMULĂ“

De anul trecut, poetul a mai deschis un front de luptă cu ministrul: blocarea concursului pentru șeful Biroului promovarea creației și moștenirii culturale scrise, unde lucra chiar el pînă să fie detașat la Culte. Miza: concursul ar fi ilegal, pentru că MCC a impus participanților să aibă cel puțin cinci ani de experiență în domeniu, deși legea cere doar doi.

Marius Marian Șolea e convins că Adrian Iorgulescu a vrut să-l împiedice să intre în competiție – el nu are cei cinci ani de experiență. A reușit să amâne concursul din octombrie pînă în februarie, apoi i-a învins. Dar de participat, tot n-a participat, pentru că acum ar fi găsit altă condiție care să-i blocheze calea. „Dacă iau acest concurs, automat mă întorc la MCC în birou.“

Conducerea Ministerului Culturii susține că, de fapt, a urmat tocmai sfatul lui Șolea: „Chiar domnul Șolea deplînge, într-o carte recentă, lipsa de competență a fostului șef al biroului în care a lucrat, provenită, în bună măsură, din lipsa de experiență a acestuia.“

Pentru evitarea pe viitor a unor situații de acest tip, s-a ajuns la concluzia că pentru ocuparea unei funcții de conducere este bine ca experiența să fie mai mare. Era o condiție care viza toate funcțiile de conducere din minister și nu avea nici un fel de legătură cu persoana domnului Șolea. Pînă la urmă s-a optat pentru vechea formulă, care presupune o experiență în domeniu de numai doi ani din partea candidaților“.

E AL NOSTRU, NU-I AL NOSTRU

Ministrul Culturii se încurcă în explicații. În „Săptămîna financiară“ din 28 ianuarie anul acesta, Adrian Iorgulescu era citat cu următoarea declarație: „Din cîte știi, cercetarea DNA a început în baza unui denunț făcut de domnul Florin Chilian, cu care am un proces, și a unui fost salariat al MCC, care nu mai lucrează la noi“.

L-am întrebant pe Adrian Iorgulescu, prin intermediul Biroului său de presă, de ce a făcut această afirmație, din moment ce Marius Șolea a fost doar detașat la Secretariatul de Stat pentru Culte, aflat în cadrul Ministerului Culturii. Ni s-a răspuns cel puțin ciudat: „Nu cunoaștem contextul în care au fost puse întrebările, dar presupunem că răspunsurile domnului ministru vizau faptul că Secretariatul de stat pentru Culte funcționează la o altă adresă decît Ministerul Culturii și Cultelor. Altfel spus, domnul Marius Marian Șolea nu își mai desfășoară activitatea în sediul MCC“.

Radio România Muzical
prezintă

Filarmonicile României
Pentru prima oară după 1990

În direct de la Cluj Napoca

Concertul Orchestrei
Filarmonicii „Transilvania“

Joi, 20 martie, ora 19

Ascultați live online muzical.srr.ro

Suplimentul

CULTURĂ

CULTURAL

SAPTESERI

arhitectura

ROMPREZ

PORT

97,6 și 104,8 FM
on line muzical.srr.ro
satelit

Radio România Muzical
Clasic, Jazz & more

Centrul Național al Dansului
oferim o nouă mișcă lumii

6 Sala Rondă, ora 19.00
Harta gândurilor -
Last concert about fibbing into the world
Coregrafia: Maria Baronea

8 Studio 2, ora 19.00
8 days a week
Direcția artistică: Eduard Găbia

9 Sala Rondă, ora 19.00
Spectacolul meu
Direcția artistică: Eduard Găbia

"La zid"
expoziție Dan Perjovschi

"Magnito - speculații pe marginea frigiderului"
Instalabile Căbalina Cosoiu

Rezervări de luni pînă vineri, între orele 10:00 - 16:00 la tel. +40(0) 318 86 76 / 07460 999 42 sau la adresa e-mail rezervari@cnidb.ro

parteneri media: 24:FUN, Suplimentul Cultural, HotNews, cotidian, freder.ro, alternativ

Radio România Cultural - București 101,3 fm

Noua Revistă Vorbită
o revistă cu NeRV
cu Adela Greceanu

vineri de la ora 15
la Radio România Cultural din 29 februarie

Brașov 105 | București 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iași 103,1 | Timișoara 100,7

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Cu Zeppelinul primprejur

Opinia că Led Zeppelin este un vîrf inegalabil al rockului mi se pare exagerată. N-o contest, nu vreau s-o răstorn, nu intru în amănunte aici. E, poate, o chestiune de gust. Dar, să recunosc, îmi place mult muzica Led Zep, am crescut cu ea, face parte din mine, o simt, o cînt, o reascult periodic în „ediție completă” și mă lăfăiesc în armoniile, în volutele chitaristice. Basul mîngie și netezește asperitățile, bateria încinde motoarele, vocea lui Plant... Ei, aici, nu știu de ce, am senzația ușor minjită de jenă că ies cam în pielea goală pe stradă, iar epiderma nu mai are frăgezimea necesară să facă din gestul meu expresia bucuriei de-a trăi! Pentru că, la trei-patru decenii după, vocalizele erotizante ale celui care, după Rod Stewart, a fost considerat cel mai sexy lead-vocal, sună destul de ridicol – în lipsa contextului de epocă!

Am revăzut, cu aceeași bucurie primăvărată și trepidată sufletească, pe care le-am simțit totdeauna la auditia muzicii Led Zep, filmul *The Song Remains The Same*, pus în circulație astă-toamnă pe blue-ray, re-re-masterizat, cu sunet surround. Jimmy Page dovedește încă o dată că este un maestru al lucrului de studio. Versiunea 5.1 a concertului sună exact cum trebuie să sune un concert în surround, cu instrumentele și vocea plasate acolo unde s-au aflat, cu atmosfera sălii în background și cu momentele de excepție reliefate multi-canal fără distorsiuni sau disonanțe. De referință va fi pasajul cîntat la chitară cu arcul, unde riffurile punctează parcă secretele unei camere fantastice. Sunetul pulsează gentil și viguros, imprevizibil și așteptat, plin de rafinament și bogăție. Sigur, basul putea fi mai pronunțat sau mai rotunjit, vocea o idee mai în față, iar chitara nu se strica mutată pe alt canal cînd cerea scena. Astea sînt, din partea mea, pretenții de chibîț. Sau poate nemulțumiri de fan care prea mult a așteptat. În fapt, știu cît de greu se lucrează o

astfel de sonorizare, cîtă muncă presupune sincronizarea, plus că înregistrările analoge pot fi lipsite de dinamică necesară prelucrării. Ar fi o stupiditate să pretind altceva decît este. Slavă cerului, Page nu dezmințe, lecția lui poate fi urmată de toți cei care trudes la remasterizare 5.1. (Plătută sau nu la valoarea cuvenită, munca asta trebuia făcută.) Într-o discuție despre valențele spectacolului live, film și show-ul televizat, managerul Peter Grant spune că nimic nu poate egala experiența concertului. De acord. Dar asta era acum 30 de ani. Azi aproape am integrat una dintre iluziile realității, cu tehnologia HD, cu sunetul surround pe incinte acustice hi-fi, cu lumini ambientale și plasmă gigant. Toate astea cer calitate. Or, calitatea este – dacă este! – proprie actului artistic irepetabil. Concertul Led Zep are calitate, degajă energie, înfringe aerul de epocă, nu-i vetust, depășit sau fumat.

Aici deschid o paranteză. Prima jumătate a deceniului 8 a permis realizarea citorva capodopere pop-rock, simbioză între muzică și imagine. Zappa – 200 Motels, Pink Floyd – Pompeii, The Who – Tommy, Jesus Christ Superstar și, încheietor de pluton, filmul cu Led Zeppelin. (Nu las la o parte *Holy Mountain*, filmul-film al lui Jodorowsky, dar acela se înscrie altei discuții!) Generația de artiști care și consuma al treilea deceniu de viață turase la maxim posibilitățile de expresie și dădea măsura calităților cu care a fost înzestrată. Istoricul culturii și civilizației găsește material de studiu imens. Ba chiar imposibil de parcurs fără instrumentul tot atunc configurat – computerul personal, azi un obiect de uz curent, căruia nu i s-a definit statutul!

Mai sînt două chestii care fac filmul Zeppelinilor de neuitat: 1) ironia tipic engleză; 2) comercializarea imaginii artiștilor. Nu mai insist, le puteți culege singuri.

Duncan Druce despre Enescu violonist

Am citit recent, pe marginea apariției în Marea Britanie a unei ediții de patru discuri a muzicii complete pentru vioară și orchestră de Bohuslav Martinu, că fiica unui dirijor elvețian, Victor Desarzens, a donat fundației cehe ce poartă numele compozitorului materiale autografe ale *Duo-ului concertant pentru două vioară și orchestră și o importantă colecție de corespondență. În aceeași prezentare a operelor lui Martinu, citeam și că violonista Blanche Hoenegger Moyse, o elevă a lui George Enescu, a donat partitura autografă a Concertului pentru flaut, vioară și orchestră, Institutului Martinu de la Praga. Violonista elvețiană a fost soția lui Louis Moyse, fiul celui mai prestigios flautist interbelic, iar familia a cerut a făcut cadou institutului praghez și alte partituri.*

Dacă muzica din Cehia este aflat de cîntată, iar istoria muzicii cehe aflat de studiată astăzi în lume, faptul se datorează, în mare măsură, lobby-ului discret al unor asemenea prieteni. Muzica românească își are și ea prietenii ei răspîndiți în lume, nu puțini, dar este departe de a avea aceeași pondere pe scenele de concert și în lumea universitară, pe care o are muzica plecată din Cehia.

Tema ar trebui, poate, să constituie un obiect de reflecție pentru lumea muzicală și, în general, culturală românească. De ce, după atîta vreme, nu există, de exemplu, un Institut George Enescu la

Duncan Druce consideră Bucharest's most charismatic musical export, George Enescu, in his role as a violinist on record.

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

București! De ce nu există un Muzeu al Muzicii românești, depozitar al măturilor scrise istorice, al iconografiei muzicale, al corespondenței compozitorilor și muzicologilor, cu o bibliotecă reunind contribuțiile internaționale despre muzica românească? De ce la Praga sau Budapesta este posibil, și la București nu?

O ultimă contribuție, care mi-a stîrnit gândurile acestea, a apărut în numărul 51 (iarna 2007) al publicației britanice „Classic Record Collector”, sub titlul „Cel mai nobil român dintre toți”. Articolul, semnat de Duncan Druce, trece în revistă înregistrările violonistice enesciene. Cum se știe, ele au început în 1924, cu prilejul celei de-a doua vizite a lui Enescu în Statele Unite. Înregistrările acustice, făcute pentru *Columbia*, acompaniat de pianistul Edward C. Harris, includ aranjamentul lui Leopold Auer la *Corul dervişilor* din uvertura lui Beethoven, *Ruinele Atenei*, *Aubade provençală* a lui Kreisler, zisă „în stilul lui Couperin” și *Serenada lui D'Ambrosio*, Op. 4.

Probabil din același an datează și prima înregistrare în sistemul nou, „electric”, un disc test tot la *Columbia*, cu *La ronde des lutins* de Bazzini. Cele trei minute, scrie Duncan Druce, nu reprezintă poate un supliment de talie la discografia enesciană, dar sînt „unice în descoperirea lui ca un exponent minunat al repertoriului virtuoz al secolului al XIX-lea...; eleganța interpretării o face recunoscutibilă instantaneu și este o interpretare de o mare finețe tehnică și de o vivacitate spontană”. Potrivit autorului articolului, apariția unui nou disc compact japonez ar fi „iminentă”. De urmărit, deci.

Altfel, înregistrările din 1924, urmate de seria făcută în 1929, tot pentru *Columbia* (*Sonata in re min.*, „La Folia” a lui Corelli, în aranjamentul liber al lui David, *Sonata No. 4 in re maj.* de Haendel, *Largo espressivo* de Haendel, în aranjamentul lui Moffat, *Tempo di menuetto* de Kreisler, „în stilul lui Pugnani” și, mai ales, *Poemul lui Chausson* cu Sandford Schlüssel la pian) au fost grupate prima dată pe CD, în 1990, în colecția dirijată de Guy Dumazert, la casa franceză *JMB Music Memoria* (30322). În 1992, au apărut și pe un CD *Biddulph* (LAB 066), prefațat de prof. Ion Sărbu, transferuri ale excepționalului inginer de sunet Ward Marston. EMI/Toshiba Japonia, sub eticheta *Shellman* (SH-1001), le-a republicat cîțiva ani mai tîrziu, într-o ediție cu particularitatea că înregistrările originale au fost cîntate pe un rar aparat de epocă, *HMV Royal Special Gramophone*. Sunetul vioarei lui Enescu este excepțional de clar pe acest disc de colecție, pe care l-am semnalat la apariția lui într-o emisiune radio.

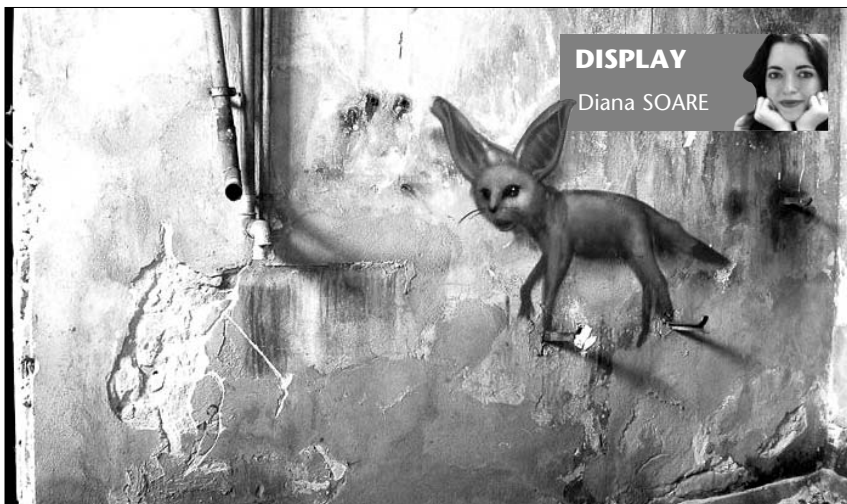
Duncan Druce, care trece în revistă înregistrările originale, o amintește apoi pe cea din 1932, a Dublului concert de vioară de Bach, cu Yehudi Menuhin, sub bagheta lui Pierre Monteux (mai multe ediții CD EMD). Amintite sînt și extrasele din Concertul de Mendelssohn și cel de Mozart, KV 271a, din 1937, în Statele Unite (aparute odinioară pe casete audio la Muzeul Enescu). Urmează puținele înregistrări din timpul războiului, cu Lipatti, păstrate în arhivele românești (Sonatele de vioară a 2-a și a 3-a) editate pe CD în 1990 de Philips (426 100-2) și în 2001 de *Star Media Music*. Reinregistrările sonatelor enesciene, pentru *Columbia*, din 1949, cu Céline Chailly-Richez așteaptă încă o ediție pe discul compact.

La fel și versiunea inedită a Concertului de vioară de Brahms, descoperită de Samir Goleacu în arhivele Universității Illinois, care nu și-a găsit pînă acum un restaurator și producător. Este singura omisiune în discuția lui Duncan Druce, care amintește altfel, din 1949, Concertul de vioară în mi maj, de Bach și cel de Beethoven cu Orchestra Universității Illinois condusă de John Kuypers (*Biddulph LAB 108*).

În schimb, *Partitele și Sonatele pentru vioară solo* de Bach, din 1950, la origine discuri *Continental*, au cunoscut multe ediții în compact, probabil, cea mai fidelă fiind o ediție (facsimil) apărută în anul 2000 în Japonia (CCD 104/5). Impreciziile lui Enescu, la o vîrstă înaintată și bolnav, sînt „nesemnificative atunci cînd sînt judecate în contextul interpretării ce dovedește un angajament muzical atît de profund”, este de părere Duncan Druce, care notează și că „maniera lui de a cînta, chiar judecând la nivel tehnic, rămîne adesea extrem de impresionantă”.

În fine, notate sînt și ultimele înregistrări ca violonist ale lui Enescu, din 1951 și 1952, pentru *Remington*, din nou cu Chailly-Richez la pian, Sonatele Kreutzer și cea în re minor de Schumann (disponibile pe compact, dar numai în transferuri prelucrate din surse de mîna a doua; *Edition Modern ED.MN. 3005*).

Nu știu care sînt relațiile autorului articolului din „Classic Record Collector”, la ora actuală, cu România. Compozitorul, producătorul radio, conferențiarul, violonistul și altistul Duncan Druce, născut în 1939, a studiat la Londra și Cambridge, a predat la Universitatea din Leeds, a fost cofondator al orchestrei *Academy of Ancient Music* și, nu pe ultimul loc, este cunoscut ca un admirator al folclorului românesc, ale cărui melodii le-a încorporat în unele din compozițiile sale timpurii. Altfel spus, un prieten care trebuie nu numai citit, dar al cărui potențial și autoritate ar trebui folosite.

DISPLAY

Diana SOARE

VOI N-AȚI ÎNTREBAT
fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBI

O șopîrlă desenată înghițind un păianjen desenat

Nu țin minte să fi fost vreodată încuiată fără voia mea într-o cameră. O singură dimineață plînsă îmi amintesc, cînd m-am trezit, copil fiind, singură în tot apartamentul. Senzație imposibil de descris întocmai, un soi de disperare febrilă, sentimentalul că lumea întreagă se rezumă la 60 de metri pătrați în care nu mai există nimeni și nimic. Părăsire. Singurătate greu de suportat. Mama plecase cu noaptea în cap să cumpere lapte. Pe atunci erau cozi lungi.

Mult mai tîrziu am descoperit că cel mai interesant lucru pe care îl poți face într-o cameră (virtuală) încuiată este să încerci să ieși, folosind tot ce-ți cade în mîna, mai un cui desprins din perete, mai o șurubelniță găsită sub pat, ca într-un episod din *MacGyver*. De atunci, cu mouse-ul în dreapta, am început să mă închid singură în astfel de odăi, de fiecare dată cînd aveam chef să-mi bat amuzată căpșorul brunet. *Escape the room*. Teul suprem.

Cînd ai însă de a face cu 99 de încăperi, lucrurile ies din tiparul obișnuit. În primul rînd, pentru că sînt 99, ceea ce te înspăimîntă și descurajează încă de la început. Apoi pentru că nu mai există cuie sau șurubelnițe, coduri de acces descoperite pe bucățele de hîrtie aruncate neglijent la coș sau cartele ascunse în ghiveciul ficusului. Eziți, cu teamă, să apeși un intrerupător, cu toate că știi că asta trebuie să faci pentru a trece mai departe. Te înfloară sunetele, pașii, șoaptele. Îți vine să arunci priviri peste umăr, deși perspectiva e strict bidimensională. Aștepti. Păuni fluorescenți, animale fantastice, creiere, chipuri. 99 de încăperi în care te poartă visul. Auzi flășnetarul și ți se face poftă de vată de zahăr în timp ce mîna de pe manivelă coboară încet un cadavru spînzurat. Rochiță albă și pantofi negri mici, de balerină. Poți merge mai departe. Room 45. Flori carnivore, vaci albastre, îngeri căzuți, pești puși la afumat. Pereții respiră, pulsează,

privesc. Nicăieri alt univers mai grotesc și mai seducător deopotrivă.

99 de încăperi imaginate

99rooms (<http://www.99rooms.com/>) este, așa cum spun creatorii săi, „un proiect artistic unic, în care pictura murală, fotografia, animația și sunetul se îmbină într-un mod complet necunoscut pînă acum”. Creat de Rostlaub, un grup de artiști germani – Richard Schumann (Art Direction), Johannes Bünemann (Sounddesign) și Stephan Schulz (Flash/Programming) – concentrați în jurul lui Kim Köster (aka MI-Kone), proiectul are deja milioane de fani din întreaga lume.

Veritabil exemplu de sincretism al artelor, mixînd laolaltă fotografia și înfotografia, pictura și desenele graffiti, ani-

mația și instalația, muzica și jocurile video, *99rooms* nu seamănă, într-adevăr, cu nimic. Ideea proiectului a apărut în 1994, ca o alternativă originală și revoluționară la ceea ce înseamnă pe atunci arta urbană: aceleași stenciluri mărunte împrăștiate pe stîlpi și pe ziduri. Kim Köster a decis să valorifice potențialul hălelor industriale dezafectate din Berlinul de Est și le-a transformat în suport pentru desenele sale. După zece ani, în iunie 2004, proiectul era în sfîrșit lansat pe web.

Ce s-a întîmplat într-o decadă? „Mai întîi, i-am arătat lui Kim locația pe care o descoperisem într-o zi, filmînd în Berlin. S-a apucat imediat de desenat și de făcut fotografii. Apoi, împreună cu Richard, a decis să le posteze pe Internet, dar i-a venit ideea să le animeze în flash. Evident, aveau nevoie și de sunet. Așa încît, după ce au pus la punct animația și designul și după ce au editat fotografiile, m-am apucat de înregistrări. Am folosit sunete produse de pietre, metal, sticlă sau uși. De multe ori, am păstrat sentimentul pe care l-am avut intrînd într-una dintre încăperi și am creat un corresponsent sonor care să i se potrivească. Am vrut să fie înspăimîntător pe de o parte, dar și cumva ironic, amuzant. Astfel, a devenit o călătorie de-a lungul mai multor emoții”, povestește Johannes Bünemann pentru „DigiMag”.

Efort comun, ingenioasă realizare, îmbinare perfectă. Cum de le-a ieșit? „Am avut un sentiment nemăintîlnit cînd am văzut că imaginile mele, ceea ce fac eu îi inspiră și pe ceilalți”, susține Köster. Tot el crede că *99rooms* nu are ce căuta în muzee. „Am creat proiectul pentru web. Îmi place ideea de artă liberă, independentă. Am proiectat *99rooms* și dinaintea unei mulțimi, dar percepția a fost cu totul alta decît a celui care stă seara singur dinaintea monitorului.” Și aude țipete înăbușite, biziful unui bondar roșu și apa curgînd prin țevi ruginite, în timp ce privește o șopîrlă desenată înghițind un păianjen desenat.

Incubator de afaceri

Citeam de prin ziarele tăiate în fșii lungi și înfipite în cuiul în care în vremurile bune trona fălos cur-papirul. Îmi place să le tai pe lung, ca să păstreze coloanele intacte. De cîteva ori a trebuit chiar să șterg de gem cîte o bucată folosită, pentru simplul fapt că am tăiat-o chiar în dreptul rezultatului meciului cu Steaua și nu mai găseam finalul cronicii sportive. Rubrica economică era întreagă. Cred chiar că Cristi T. Popescu, anticipînd organica trebuință pe care cineva o poate da țidulei, a pus rubrica de biznes tocmai pe ultima pagină, jos, astfel încît oricît ai fi mîncat la cină, probabilitatea de a o obtura cu Finetti să fie minimă. Și chiar a nimerit-o (mare manager).

Descopeream din gazetă marile avantaje ale ungerii României ca membru inferior stîng al UE. Și unul dintre ele ar fi minunatele fonduri europene, nerambursabile, cu care îți poți deschide afacerea mult visată. Indiferent ce, nu-mai să faci un proiect beton și să ți-l aprobe comisia. Nu mai este ca acum 5-6 ani, cu Sapardu', cînd primeai fonduri numai dacă te declarai țaran cu acte în regulă, deținea un petec de țărână și vroiai să te dezvolți pe tarla. Atunci aș fi făcut și i o celebra afacere cu melci. Mici și simpatici, privindu-mă dragăstos cu cei patru ochi și încelindu-mă cu balele lor ca un libidou patologic. Iar eu să-i fluier din poarta fermei și toți să fugă bucuroși în întîmpinarea mea.

Și-or fi dat seama europenii că Sapardu' ar fi readius România în era feudală, așa că l-or scos. Acum te poți afirma și la municipiu. Important e să găsești rețeta, un domeniu de activitate neexploatat intensiv, o piață cît de cît virgină. Așa m-a sfătuit maestrul Silviu Prigoană, cînd ne-a invitat la Rosal să bem cafele. Și chiar era dreptate. Prin urmare, după lungi deliberări, mi-am găsit menirea în business: agro-căcănarisul. Nu văm-pingeți, că vă explic.

Cu toții avem amintirea vizitei-lor la bunici, unde nu ne mai păsă de civilizație, de televizor sau ziare. Ne îmbrăcam în haine rele și colindam dealurile, întorceam finul sau mîncam ouă proaspete cu lingura de lemn. Este o excelentă metodă de a te elibera de stresul cotidian și a uita de datori. Acolo timpul a uitat să curgă. Dar abia acum o să vă prezint obiceiul cel mai plăcut al statului la țară, pe care vreau să-l transpun în business: ce faci cînd vezi lanul de porumb de lîngă casă? Intri în el... Și? Inevitabil îți vine năstrușnicia idee... nu te vede nimeni... te aplici pe vine... simți iarba cum te gidilă pe pielea sensibilă a buclor... și-i dai drumul. Și parcă niciodată mirosul nu s-a potrivit mai bine ca aici... rahatul tău se simțea important, se simțea acasă. Să nu mai zic de frunza de brusture, ce balsam... plantat porumb lîngă mall, să fie vad. Acum mă duc cu dosarul de finanțare.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colectiv editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor șef: George Onofrei

Redactor șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, Madalina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vica.

Carte: Doris Mirosescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michaelov. Arte vizuale: Matei Bejanaru, Marius Babias.

Carticatură: Lucian Amariu (Jup).

Grafică: Ion Barbu. TV: Alex Saviteanu.

Ediția Națională: Elena Vlădăreanu, R. Chiruța, Veronica D. Niculescu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presii interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu postal. Cititorii din străinătate se pot abona la adresă: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îl aparține autorului. „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

El și scafandrul lui

Noi, Marco Polo

Am fost întotdeauna de părere (în fine, poate nu chiar întotdeauna, dar măcar de la 5 ani încoace) că imaginația e una dintre virtuțile cele mai sănătoase pe care le putem practica pe pămînt. De aceea, nu cred că ar pricinui nimănui vreun disconfort dacă ne-am închipui că sîntem Marco Polo, exploratorul care, întors din lungile călătorii ale minții lui, a renunțat la mersul pe jos, pe cămila sau pe cal, numai ca să stea „seara la răcoare pe prispă casei” și să-i povestească marelui Kubilai Han despre toate orașele văzute, dar mai ales nevăzute. „Nu știm dacă Kubilai Han credea tot ce-i spunea Marco Polo”, dar asta nu înseamnă că istorisirile noastre ar fi condamnate la zădărnicie: important e că ascultătorul ascultă măcar. Acum că am stabilit că sîntem (noi, ențiclopediștii) Marco Polo, ce-ar fi să-i spunem împăratului despre orașul acela în care am intrat dimineața, venind dinspre nord-est. Orașul se cheamă Lizabo și i-am văzut porțile înalte, de lemn și alabastru, înainte încă să știm că ascund o cetate. Le-am împins și am intrat, surprinși să vedem că în față nu se întindea încă un pustiu, ci o aglomerare de străzi, de papagali și de flori în vase de cristal. Călătorul care sosește la Lizabo dimineața nu se așteaptă să găsească acolo nimic, însă cînd duhoarea orașului îi intră în nări, înțelege că a ajuns în locul pe care îl visase dintotdeauna. Locuitorii din Lizabo dorm întotdeauna în pod, pentru că în casă să se odihnească cei ce-au fost ei cu o zi înainte. Problema e că orice ierî sfîrșește într-un azi, așa că, după ce au avut privilegiul de a dormi în hamacele confortabile din casă, arătările trebuie să se mute în pod. Mulți locuitori din Lizabo au murit deja asfixiați în somn, din cauza arătărilor lor din toate zilele pe care le trăiseră pînă atunci. Magii și florăresele caută soluții ca să oprească infernală mașinărie a sufoării, dar nici ei nu scapă de moartea care-i prinde exact în mijlocul visului. I-o fi plăcut lui Kubilai Han ce i-am povestit? N-o să știm niciodată, dar putem măcar să-i strecurăm sub pernă cartea lui Italo Calvino, *Orașele invizibile*. Pînă la urmă, „poate că această grădina există doar la umbra pleoapelor noastre întredeschise”.

Nu, nu pot să fiu obiectivă. *Basquiat* mi s-a părut colorat și crud, m-am rătăcit înșă pe drum și mi-am pierdut interesul în timp ce mă uitam la *Viața și epoca lui Reinaldo Arenas*, iar la *Scafandru și fluturele* m-a apucat de-a binelea alergia.

Nu cred că Julian Schnabel, acest pictor devenit cîneast, e sincer, dovadă și declarația de la începutul anului, neadevărată și mitocănească, cum că filmul lui era favorit la Cannes pînă în ultima zi, cînd s-a hotărît ca Palme d'Or-ul să i se dea lui Mungiu, „din motive politice”.

Adevărul este că toți criticii mizau pentru Palme d'Or mai întîi pe 432, și în al doilea rînd pe *Nu există țară pentru bătrîni*. Și de-aș încerca să separ omul de artist, tot acolo așa ajunge. Cu *Scafandru și fluturele*, Julian Schnabel a simțit gustul melodramei, bănuind că va da lovitura prin șantaj sentimental, gîdilînd glanda milei. Nu cred că a empatizat cu eroul, chiar dacă acesta fusese o persoană reală.

Jean-Dominique Bauby avea 43 de ani, familie reușită și slujbă bună, de redactor-șef la revista „Elle”. Atacul cerebral pe care îl suferă într-o zi îl închide cu totul. Sindromul „locked-in” presupune că pacientul e conștient, dar că nu poate să comunice cu exteriorul din pricina musculaturii aproape în întregime paralizate. O viață de larvă sau de scafandru blocat în scaunul cu rotile, prizonier al unui cocon insuportabil. Dincolo de drama adevărată, povestea avea toate datele pentru a seduce un ci-

neast. Nu e numai faptul că Bauby a trecut prin toate stările (furie, descurajare, tralala) pentru a descoperi un miez care lipsește vieții lui de odinioară, dar și faptul că, folosindu-și ochii, singura parte a corpului rămasă nealterată, a inventat un mijloc de comunicare. Și așa a reușit să dicteze cartea *Scafandru și fluturele*, de care s-a folosit Schnabel ca să facă filmul. După care a murit. Din alt punct de vedere, e foarte ofertant pentru un cîneast să caute modalitățile prin care să se strecoare în pielea eroului și să recreeze de acolo relații noi cu lumea înconjurătoare. Cum faci ca un film să fie claustrofob pînă la insuportabil, dar care să permită treptat unui grăunte de lumină să-l deschidă și să-l decoloreze? Cum surprinzi sentimentul insuportabil de a nu te putea exprima? Un artist trebuie să știe cît de cumplit e să nu te poți exprima. Schnabel

recurge la o chestie simplă, cea mai la îndemînă. Filmează în mare parte din punctul de vedere al eroului, străim, ca cel al unui scafandru privind prin vizor. Nu empatizezi cu eroul decît poate pentru că știi că personajul interpretat de Mathieu Amalric a existat de-adevăratelea. (Nu mă pot împiedica să nu mă întreb ce fel de film ar fi făcut Gus Van Sant după o asemenea poveste.) Mă tot întreb dacă e bine să separi omul de operă, dar nu pot evita o constatare simplă: opera e ca cel care o face. Iar mie acest *Scafandru*... mi se pare un film fals, căutat și nesincer, iar succesul lui bazat pe faptul că oamenii adoră tragediile altora. Mila le dă sentimentul stenic că ei sînt încă în putere, ocrotiți de pericole și disponibili prin urmare să verse o lacrimă pentru ceilalți.

FILM

Iulia BLAGA

Să mai facem praf un film: *Eu și monstrul meu*

Mă rog, să lăsăm psihanaliza de butic și să mai facem praf un film: *The Sea Horse: Legend of the Deep*, „tradus” sugubăt *Eu și monstrul meu*. Realizat de Jay Russell, acesta se vinde drept cel mai nemaipomenit fantasy de la E.T. încoace. O dată că nu cred să se mai facă vreodată un film ca E.T. În al doilea rînd, ce era simplitate, onestitate și puritate în filmul lui Spielberg e aici efort cu dinții strînși de a găsi o fărîmă de candoare.

Dacă E.T. era atît de verosimil, înct actorii aveau senzația că e real (cînd s-a filmat secvența morții aparente a lui E.T., Drew Barrymore a hohotit pe bune pentru că a crezut că E.T. chiar moare), monstrulețul din filmul lui Russell, devenit prin creștere rapidă monstrul din Loch Ness, e – în orice situație – o chestie de gumă, un fel de Flubber. Nu e nici simpatic, nici veridic, iar filmul umblă în brațe, de la început și pînă la sfîrșit, cu pancarta lui umanistă pierzîndu-i pînă și pe fraierii care cred că E.T. e real.

Ce mă interesează mesajul filmului – oamenii sînt monștri, de unde vine acest rău imens etc. etc. –, ce mai contează cî Emily Watson e la fel de prezentă ca în orice film în care joacă sau că Ben Chaplin e bîntuit, dar securizant, cînd inocența e preparată „de la plic”, ca să iasă mai multă și să nu se altereze în 111 minute?

Teatru vs stand-up comedy

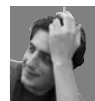
Săptămîna trecută am fost implicat în organizarea a două spectacole la Casa de Cultură a Municipiului Iași „Mihai Ursachi”: unul de teatru, celălalt de stand-up comedy. Ambele aveau în rolurile principale tineri care joacă din și cu pasiune. Piesa *Spectacol imagină* era o adaptare după Matei Vișniec, interpretată de actorii de la cunoscutul teatru studentesc Ludic. Stand-up comedy-ul era inițiativă unei trupe aflate la început, prin care trei băieți – studenți și ei, dar practic necunoscuți – încercau să se impună pentru prima dată pe o scenă adevărată

(mai avuseseră cîteva show-uri, dar în barurile din Iași).

Nu ascund că eforturile mele de promovare s-au concentrat pe spectacolul de teatru. Tot taicîmul: afișe făcute ca lumea, comunicate de presă, reclama în ziar, anunțuri în cadrul tuturor evenimentelor care s-au petrecut în ultimele săptămîni la Casa de Cultură, mai mult de o sută de invitații etc., toate făcute din timp, așa cum scrie la carte. Băieții de la stand-up au tras la xerox cîteva afișe alb-negru și le-au pus prin oraș cu trei zile înainte de spectacol. Rezul-

tatul: la piesa de teatru au venit vreo 70-80 de oameni, la stand-up comedy, sala Casei de Cultură – de vreo sută patruzeci de locuri – s-a umplut, ba chiar s-a stat și printre rînduri, pe jos sau în picioare. Nu mai spun că prețul biletului la stand-up comedy era triplu față de cel de la piesa de teatru.

Practic, toate datele erau în dezavantajul spectacolului de stand-up comedy. Vorbeam de un brand, Ludic, de o dramaturgie celebră, de o promovare, hai să nu-i zic *proffy*, dar serioasă, versus o trupă de studenți aflați la

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

primul show pe o scenă. Nu vreau să comentez aici calitatea celor două tipuri de spectacol (după mine, ambele au fost bune pe palierul lor). Și nici nu are rost, întrucît vorbim de momentul anterior desfășurării lor.

Am încercat să-mi explic interesul diferit al publicului, care – și într-un caz, și-n celălalt – s-a arătat înainte de a se stinge lumina din sală și de a se aprinde reflectoarele aceleiași scene pe care s-au desfășurat cele două spectacole. Mărturisesc că nici acum nu am un răspuns. Poate doar că

ideea de teatru e cumva asociată cu o manifestare, dacă nu cumva prea simandicoasă – culturală! –, măcar artificială, care n-are nici o legătură cu viața obișnuită. Întrevăd aici aceeași prejudecată care apare de fiecare dată cînd un artist se confruntă cu publicul larg: tot ce poartă eticheta de „cultură” n-are cum să fie prea grozav! Și nu știu cine e mai inovat de asta: cei care au ținut să-și prezinte arta ca pe un lucru imund sau publicul care refuză din start orice chestie care i-ar putea solici-ta efortul gîndirii.

ISSN 1584-8272

